

4 prosinec
2024

Odborný čtvrtletník z oblasti duševního vlastnictví

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Průmyslové vzory v EU a ve světě

27. mezinárodní smlouva WIPO týkající se duševního
vlastnictví, genetických zdrojů a tradičních znalostí
souvisejících s genetickými zdroji

Umělá inteligence v informačních systémech
průmyslových práv

Nařízení o umělé inteligenci
v kontextu autorských práv

ÚŘAD
PRŮMYSLOVÉHO
VLASTNICTVÍ

105 let

1919–2024

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Ročník 2 DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

4/2024

Publikované články a názory autorů
nemusí vyjadřovat odborný názor vydavatele
a redakční rady.

Úřad průmyslového vlastnictví
Antonína Čermáka 2a
160 68 Praha 6-Bubeneč

105 let | ÚŘAD
PRŮMYSLUVÉHO
VLASTNICTVÍ

1919–2024

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

vydává Úřad průmyslového vlastnictví,
Antonína Čermáka 2a, 160 68 Praha 6-Bubeneč,
IČ 48135097, tel. 220 383 111, e-mail: redakce@upv.gov.cz.

Redakční uzávěrka do 1. dne měsíců února, května, srpna a listopadu.

Vychází 4x ročně, cena jednoho výtisku 48 Kč.
Roční předplatné 192 Kč + poštovné.

Rozšiřuje a objednávký, včetně zahraničních,
přijímá Úřad průmyslového vlastnictví,
odbor patentových informací,
Antonína Čermáka 2a, 160 68 Praha 6-Bubeneč,
e-mail: ivana.mrazkova@upv.gov.cz.

Design: Impax, s.r.o.

Foto titulní strana a záhlaví rubrik: Úřad průmyslového vlastnictví.

Tiskne: Tiskárna Knopp s.r.o., U Lípy 926,
Nové Město nad Metují.

Evidováno pod č. MK ČR E 24435
ISSN 2788-2551 (Print)
ISSN 2788-256X (On-line)

ŘÍDÍ REDAKČNÍ RADA

Předseda: Mgr. Ing. Josef Kratochvíl, Ph.D.

Místopředseda: JUDr. David Karabec, MPA, LL.M.

Členové:

prof. JUDr. Martin Boháček, CSc.

Ing. Roman Buček

JUDr. Karel Čermák, Ph.D., LL.M.

Mgr. Miroslav Černý, Ph.D.

JUDr. Adéla Faladová

Mgr. Vendula Haltufová

JUDr. Michal Havlík

Mgr. Eva Hazuchová

Mgr. Hana Churáčková, Ph.D.

Ing. Radka Konderlová, MBA

Ing. Martina Kotyková, Ph.D.

Ing. Robert Kutil, Ph.D.

Ing. Bc. Ivan Lukšiček

JUDr. Jiří Macek

Mgr. Lukáš Zmeškal

Redakce:

Mgr. Hana Churáčková, Ph.D.

Mgr. Vendula Haltufová

Mgr. Eva Hazuchová

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

tak už to vypadá, že zima konečně zvítězí nad podzimem a vy držíte v ruce poslední letošní číslo časopisu Duševní vlastnictví, které vám opět přináší řadu zajímavých článků a rubrik, přehled vybrané judikatury, aktuality a mnoho dalšího. Autorky a autoři, členky a členové redakční rady, členky redakce i grafické i tentokrát strávili nad přípravou obsahu i vizuální stránky časopisu mnoho hodin, za což jim patří velké poděkování.

V letošním roce jsme si připomněli 105. výročí založení našeho patentového úřadu, Úřadu průmyslového vlastnictví, a to krásnou konferencí a následnou večerní akcí na Pražském hradě. Přítomno bylo mnoho významných osobností nejen z oblasti průmyslového vlastnictví. Bedlivě sledujeme pokračování systému evropského patentu s jednotným účinkem a Jednotného patentového soudu. Jsme svědky snah o posílení role EUIPO, zejména v oblasti dodatkových osvědčení. Se zájmem sledujeme plány na zvyšování konkurenceschopnosti evropských firem cestou zvyšování počtu patentů. Jsme rovněž svědky překotného vývoje umělé inteligence, a to i v oblasti duševního vlastnictví, kde umělá inteligence již není jen předmětem ochrany, ale je také vykonavatelem kreativní činnosti, autorem vynálezů, uměleckých a jiných děl apod. Riskujeme s AI budoucnost světa? Co myslíte?

Bohužel jsme také svědky odmítání základních principů kritického myšlení a nástupu ideologií, které jsou často zahaleny do krásných slov o „světlych zítřcích“. A vždy si musíme připomínat staré rčení, že „cesta do pekla je dlážděna dobrými úmysly“.

Přemýšlejme nad důsledky svých rozhodnutí a činů, ale současně budme ochotni a připraveni dělat nás, naše okolí i celý svět lepším. Těšme se na všechno pozitivní, co uděláme a co nás čeká.

Vážené dámy, vážení pánové,

přeji Vám co nejklidnější závěr roku 2024, úspěšný start do roku 2025 a mnoho krásných chvil strávených s časopisem Duševní vlastnictví. A především co nejméně starostí a strastí. ✓

Ing. Roman Buček
předseda Komory patentových zástupců

OBSAH 4/2024

ČLÁNKY

Petra Malečková: Průmyslové vzory v EU a ve světě	3
Lucie Zamykalová: 27. mezinárodní smlouva WIPO týkající se duševního vlastnictví, genetických zdrojů a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji	7
Cecílie Mizerová: Umělá inteligence v informačních systémech průmyslových práv	12
Lucie Solanská Velflová: Nařízení o umělé inteligenci v kontextu autorských práv	22

EVROPSKÉ PRÁVO

Jana Klimentová: K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1594/20, EPÚ T 1246/22, EPÚ T 1991/21, EPÚ T 1310/22, EPÚ T 60/22, EPÚ T 1464/22, EPÚ T 1523/21, EPÚ T 2216/22, EPÚ T 1184/22, EPÚ T 1297/21, EPÚ T 1976/22	30
--	----

JUDIKATURA

Aleš Kout, Lucie Solanská Velflová: Vybraná rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie a předběžné otázky ve věcech duševního vlastnictví za období červenec – říjen 2024	35
---	----

AKTUALITY	40
------------------------	----

ZAJÍMAVOSTI	43
--------------------------	----

ENGLISH – CONTENTS

ARTICLES

Petra Malečková: Industrial Designs in the EU and in the World	3
Lucie Zamykalová: The 27th WIPO Treaty on Intellectual Property, Genetic Resources and Traditional Knowledge Associated with Genetic Resources	7
Cecílie Mizerová: Artificial Intelligence in Industrial Rights Information Systems	12
Lucie Solanská Velflová: Regulation on Artificial Intelligence in the Context of Copyright	22

EUROPEAN LEGISLATION

Jana Klimentová: Decision of the Board of Appeal of the EPO T 1594/20, EPO T 1246/22, EPO T 1991/21, EPO T 1310/22, EPO T 60/22, EPO T 1464/22, EPO T 1523/21, EPO T 2216/22, EPO T 1184/22, EPO T 1297/21, EPO T 1976/22	30
--	----

JUDICATURE

Aleš Kout, Lucie Solanská Velflová: Selected Decisions of the Court of Justice of the European Union and Preliminary Injunctions on Intellectual Property Cases from July to October 2024	35
--	----

ACTUAL INFORMATION	40
---------------------------------	----

CURIOSITIES	43
--------------------------	----

Průmyslové vzory v EU a ve světě

Mgr. Petra Malečková,

oddělení mezinárodní, odbor mezinárodně-právní, ÚPV

Úvod

Průmyslové vzory jsou důležitým institutem ochrany průmyslových práv k designérským řešením. Nejen funkčnost, ale i vzhled výrobku hraje roli jak v uměleckém, tak podnikatelském směru.

V důsledku posilování globalizačního prvku ve světě je třeba reagovat na vývoj technologií v národním, regionálním i mezinárodním měřítku. Fenomény, jakými je například rozmach 3D tisku a digitálních průmyslových vzorů, není záhodno přehlížet.

EU a její členské státy v současnosti zajišťují modernizaci právních předpisů týkajících se ochrany průmyslových vzorů, zatímco Spojené království čelí v této oblasti nečekaným výzvám. Na mezinárodním poli se po mnoha letech jednání chystá diplomatická konference za účelem přijetí mezinárodního nástroje na ochranu průmyslových vzorů.

Průmyslové vzory v EU

Systém ochrany průmyslových vzorů byl v EU zaveden před více než pětadvaceti lety. Právní předpisy členských

států týkající se průmyslových vzorů byly částečně harmonizovány směrnicí o právní ochraně průmyslových vzorů¹. Samostatný systém ochrany jednotných práv, se stejnými účinky v celé EU, který stojí vedle vnitrostátních systémů ochrany průmyslových vzorů, byl pak zaveden nařízením o průmyslových vzorech².

Ve svém sdělení ze dne 25. listopadu 2020 nazvaném „Maximální využití inovačního potenciálu EU – Akční plán pro duševní vlastnictví na podporu oživení a odolnosti EU³“ Komise oznámila, že v návaznosti na úspěšnou reformu právních předpisů EU o ochranných známkách provede přezkum právních předpisů EU souvisejících s ochranou průmyslových vzorů. V červnu 2021 přijala Rada Závěry o politice v oblasti duševního vlastnictví⁴, v nichž mimo jiné vyzvala Komisi, aby co nejrychleji předložila návrh na revizi a modernizaci výše uvedených právních předpisů EU. Potřebu revize systému ochrany průmyslových vzorů zdůraznil rovněž Evropský parlament ve svém podpůrném stanovisku k Akčnímu plánu pro duševní vlastnictví⁵.

Hlavním společným cílem revize systému ochrany průmyslových vzorů v EU je podporovat špičkovou kvalitu průmyslových vzorů, inovace a konkurenceschopnost v EU. Toho má být dosaženo zajištěním, aby byl celkový systém ochrany průmyslových vzorů vhodný pro daný účel v digitálním věku a aby byl podstatně přístupnější a efektivnější pro jednotlivé původce průmyslových

1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů (Úř. věst. L 289, 28. 10. 1998, s. 28–35).

2 Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. L 3, 5. 1. 2002, s. 1–24).

3 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Maximální využití inovačního potenciálu EU – Akční plán pro duševní vlastnictví na podporu oživení a odolnosti EU, COM(2020) 760 final.

4 Závěry Rady o politice v oblasti duševního vlastnictví ve znění schváleném Radou (pro hospodářské a finanční záležitosti) na jejím zasedání dne 18. června 2021.

5 Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. listopadu 2021 o akčním plánu pro duševní vlastnictví na podporu oživení a odolnosti EU (2021/2007(INI)).

vzorů, malé a střední podniky a odvětví intenzivně využívací průmyslové vzory, přičemž přínosem budou menší náklady a složitost, větší rychlost, předvídatelnost a právní jistota. Dalším účelem je sladit ochranu průmyslových vzorů s ustanoveními týkajícími se ochranných známek.

K důležitým krokům vpřed patří v neposlední řadě také rozšíření pojmu „výrobek“. V předchozí právní úpravě tento pojem nezahrnoval nové formy průmyslových vzorů, jakými jsou např. animované průmyslové vzory a grafická uživatelská rozhraní. Zahrnutí takových „nehmotných předmětů“ pod výrobky odstranilo nejednoznačnost výkladu pojmu⁶, umožnilo flexibilně reagovat na technologický vývoj a uživatelům přineslo větší právní jistotu.

Na zasedání Pracovní skupiny Rady pro duševní vlastnictví v prosinci 2022 představila Evropská komise dopadovou studii, návrh přepracovaného znění směrnice o právní ochraně průmyslových vzorů⁷ a návrh nařízení, kterým se mění nařízení o průmyslových vzorech Společenství⁸.

Po intenzivním projednávání obou návrhů touto Pracovní skupinou bylo za španělského předsednictví dosaženo v červenci 2023 široké shody na kompromisním znění návrhu směrnice i nařízení. COREPER I na svém zasedání kompromisní znění návrhů podpořil a na Radě pro konkurenceschopnost dne 25. září 2023 byla obě kompromisní znění přijata jako obecný přístup. Po odhlasování rozhodnutí o zahájení interinstitucionálního jednání na předložených návrzích výborem JURI, potvrzeném plenárním zasedáním EP, byly v listopadu 2023 zahájeny dialogy s EP. Již začátkem prosince 2023 na nich byla potvrzena společná shoda, ke které došlo v rámci technických jednání. Shoda se týkala nedorozhodnutých otázek vztahujících se k následujícím ustanovením upravujícím:

- doložku oprav (*repair clause*) – náhradní díly, které jsou součástí složitých výrobků, nebudou chráněny průmyslovým vzorem EU, pokud jsou použity k opravě pouze za účelem obnovení původního

vzhledu výrobku. Shoda stanoví harmonizované přechodné období pro průmyslové vzory, kterým již byla poskytnuta ochrana, v délce 8 let;

- poplatky za průmyslové vzory EU (příloha I nařízení) a vrácení nevýznamných částek – zapsaný průmyslový vzor EU bude chráněn po dobu pěti let a tato ochrana může být prodloužena o pětiletá období na celkovou maximální délku 25 let. Vyjednačníci se dohodli na tom, že hlavní poplatek za zápis bude činit 350 eur, a upravili také ceny poplatků za prodloužení platnosti, aby motivovali jednotlivé designéry a malé a střední podniky k ochraně svých průmyslových vzorů;
- lepší zarámování pravomocí EUIPO jakožto instituce spravující ochranu průmyslových vzorů, například by ředitel mohl od přihlašovatelů vyžadovat méně dokumentace;
- oznámení majiteli průmyslového vzoru před koncem lhůty pro obnovu;
- používání elektronických prostředků podle nařízení;
- kulturního dědictví jako důvod pro nezpůsobilost k zápisu nebo neplatnost. Shoda zakazuje, aby prvky kulturního dědictví národního zájmu (např. tradiční kroj určitého regionu) mohly být chráněny jako soukromé vzory. Pro vymezení hranic této dispozice bude použita definice „kulturního dědictví“ podle UNESCO;
- symbol zápisu a lhůty pro provedení (směrnice) a lhůty pro přezkum (nařízení).

Revidovaná znění nařízení i přepracované znění směrnice byla formálně schválena Evropským parlamentem dne 17. září 2024 a Radou dne 10. října 2024, čímž bylo ukončeno první čtení pro oba orgány a legislativní akt byl

6 V roce 2015 nepřijal ÚPV společné prohlášení o vyobrazení o průmyslových vzorech (projednáno v EUIPO) v části týkající se dokumentace průmyslových vzorů ztělesněných v grafických uživatelských rozhraních (GUI) s argumentem, že GUI neodpovídá definici pojmu výrobek a měla by být v případě registrací GUI změněna definice pojmu výrobek a GUI by mělo být explicitně v definici pojmu výrobek uvedeno.

7 Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právní ochraně (průmyslových) vzorů (přepracované znění), 2022/0392(COD).

8 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2246/2002, 2022/0391(COD).

přijat. Zveřejnění v Úředním věstníku EU se očekává přibližně koncem listopadu. S tím také souvisí použitelnost prováděcího nařízení Komise⁹, jehož návrh je aktuálně projednáván na komitologickém výboru pro prováděcí předpisy a které bude použitelné první den měsíce následujícího po uplynutí čtyř měsíců ode dne vstupu v platnost nařízení, kterým se mění nařízení (ES) č. 6/2002. Právním základem pro základní i prováděcí nařízení je článek 118 SFEU. V prováděcím nařízení byly provedeny pouze změny, které jsou nezbytné pro konzistentnost se základním nařízením a většina z nich má technický charakter a jsou pochopitelné samy o sobě.

Na změny základního nařízení, které bude použitelné v březnu 2025, se chystá reagovat také Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) aktualizací svého systému.

Průmyslové vzory v UK

Na 16. zasedání Poradního výboru WIPO (Světové organizace duševního vlastnictví) pro vymáhání práv přednesl mluvčí Nick Kounoupas (z organizace *Anti Copying in Design*, ACID) příspěvek o stavu ochrany průmyslových vzorů s názvem „Vymáhání práv duševního vlastnictví a malé a střední podniky v odvětví průmyslových vzorů ve Spojeném království – výzvy a řešení¹⁰“.

V tomto příspěvku uvedl, že se ochrana průmyslových vzorů ve Spojeném království (UK) už před časem ocitla v paradoxní situaci.

Na jednu stranu je odvětví užívající průmyslové vzory jedno z nejrychleji rostoucích – podílí se 4,9 % na hrubé přidané hodnotě UK (ve výši téměř 100 miliard GBP) a zaměstnává v této oblasti 1,97 milionu lidí. Přesto jsou průmyslové vzory v jakési rodině práv duševního vlastnictví vnímány jako Popelky. Mezi ochranou autorských práv a práv k průmyslovým vzorům existuje na národní úrovni výrazný nepoměr. Tento rozpor v britských zákonech o duševním vlastnictví se nejvýrazněji projevuje v případě uplatňování trestních zákonů vůči právům duševního vlastnictví. Porušení autorských práv nebo

ochranné známky je trestným činem, za který hrozí až deset let odnětí svobody a neomezená pokuta. Porušení práv k zapsanému průmyslovému vzoru se stalo trestným činem teprve v roce 2014, a to až po vytrvalé kampani ACID. Nezapsané průmyslové vzory pak nejsou trestním právem chráněny vůbec. Dochází tak k situacím, kdy za překreslení cizího výtvaru v 2D je možné jít na dlouhou dobu do vězení, zatímco když někdo cizí výtvar převede do 3D formy, nejedná se ani o trestný čin.

Zápis průmyslového vzoru je nákladný proces a výrobce málokdy dopředu ví, které vzory budou komerčně úspěšné, a zda se mu tedy vyplatí utratit peníze za registrační poplatky. Dalším úskalím je náročnost vymáhání ochrany před soudy. UK tvrdí, že má jeden z nejlepších systémů duševního vlastnictví na světě, ale soudní spory jsou velmi nákladným luxusem. Pro většinu britských malých a středních podniků je vymáhání práv duševního vlastnictví finančně a časově neúnosné a případy úmyslného porušování práv stále rostou.

Postavení britského designéra se zhoršilo i kvůli brexitu¹¹. S odhlédnutím od kladů a záporů členství Spojeného království v EU jim odepřela ztráta jednotného trhu ochranu zapsaných i nezapsaných práv k průmyslovým vzorům Společenství, pokud jejich průmyslové vzory nejsou nejprve zpřístupněny veřejnosti v členském státě EU, kterým UK samozřejmě není. A naopak, pokud je průmyslový vzor poprvé zpřístupněn veřejnosti v EU, pak ochrana práv k průmyslovému vzoru UK nebude k dispozici, protože průmyslový vzor nebyl poprvé zveřejněn nebo zpřístupněn veřejnosti v UK. To samozřejmě platí i pro designéry z EU, kteří se nebudou moci odvolávat na britské zákony o průmyslových vzorech, pokud poprvé vystavují v EU. Od roku 2020 tak vznikla jakási Hlava XXII, protože designéři neví, kde mají své návrhy vystavovat jako první.

Řečník dále upozornil na mezinárodní přesah této problematiky. Porušování práv z průmyslových vzorů mají globální, nikoliv pouze národní charakter. Proto poukázal na nutnost vytvoření mezinárodní smlouvy o průmyslových vzorech, obsahující ochranu průmyslových vzorů

9 Prováděcí nařízení Komise, kterým se mění nařízení (ES) č. 2245/2002, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství.

10 Dokument WIPO/ACE/16/6, str. 9–12.

11 Ukončení členství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii.

s minimem požadavků, aby nedošlo ke ztrátě tohoto průmyslového práva. Některé země chrání průmyslové vzory jako patenty na průmyslové vzory a některé prostřednictvím autorských práv. Některé vyžadují k získání ochrany zápis, jiné nikoli. Existují různé délky ochrany od 3 let až po doživotí plus 70 let.

Průmyslové vzory v rámci mezinárodního společenství

Od roku 2005 probíhá pod záštitou WIPO snaha o harmonizaci některých procesních aspektů týkajících se přihlášek průmyslových vzorů na mezinárodní úrovni. V uvedeném roce byly Stálému výboru pro právo ochranných známek, průmyslových vzorů a zeměpisných označení WIPO (SCT) předloženy první návrhy na realizaci této snahy. Poté, co bylo do roku 2009 provedeno zmapování možných oblastí sblížení, předložil sekretariát SCT v roce 2010 výboru první návrh ustanovení o právu a praxi v oblasti průmyslových vzorů.

EU se o harmonizaci v odvětví průmyslových vzorů zasloužila již dlouho a vyzývala ke svolání diplomatické konference za účelem přijetí Smlouvy o právu průmyslových vzorů, která by mohla být přínosná pro všechny členské státy WIPO bez ohledu na úroveň jejich rozvoje.

Na základě rozhodnutí Valného shromáždění WIPO z roku 2022 se ve dnech 11. až 22. listopadu 2024 v Rijádě uskutečnila diplomatická konference k uzavření a přijetí Smlouvy o právu průmyslových vzorů (DK). Ve druhé polovině roku 2023 byl svolán přípravný výbor, aby posoudil administrativní a organizační záležitosti DK. Přípravný výbor se rovněž rozhodl pozvat na diplomatickou konferenci EU jako zvláštní delegaci. Za ČR se diplomatické konference zúčastní zástupce MZV a ÚPV.

V říjnu 2023 se uskutečnilo 3. zvláštní zasedání SCT, jehož cílem byla samotná příprava základního návrhu smlouvy pro jednání na DK. Účelem DLT je harmonizovat některé procedurální aspekty a formality přihlášek průmyslových vzorů. Zabývá se různými kroky při podání přihlášky, zveřejňováním přihlášek, lhůtami, znázorněním průmyslového vzoru v přihlášce, popisem a povinnostmi zaznamenávat licence v rejstřících úřadů. Smlouva má celkem 32 článků, administrativní a závěrečná ustanovení obsahují institucionální rámec, kterým se bude řídit DLT. Jsou

stanovena pravidla pro hlasování ve Shromáždění, revize DLT a způsobilost stát se smluvní stranou. Nedílnou součástí smlouvy je Prováděcí předpis, který sestává z 17 pravidel rozvádějících některá ustanovení smlouvy.

Na zasedáních Pracovní skupiny Rady pro duševní vlastnictví probíhají od června 2024 diskuze a výměny názorů k Doporučení pro rozhodnutí Rady a ke koordinaci EU pozice pro vyjednávání na diplomatické konferenci.

Závěr

Jak aktualizace právních předpisů EU, tak příklad z UK ukazuje, že průmyslové vzory jsou stále potřebnou ochranou výsledků tvůrčí činnosti a je třeba je s rozvojem technického pokroku, například 3D tisku, efektivně chránit před paděláním. V současnosti také probíhají snahy o zavedení mezinárodní ochrany průmyslových vzorů přijetím Smlouvy o právu průmyslových vzorů. ✓

Zdroje:

Dokument WIPO/ACE/16/6.

Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. L 3, 5. 1. 2002).

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2246/2002, 2022/0391(COD).

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právní ochraně (průmyslových) vzorů (přepřacované znění), 2022/0392(COD).

Prováděcí nařízení Komise, kterým se mění nařízení (ES) č. 2245/2002, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství.

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Maximální využití inovačního potenciálu EU – Akční plán pro duševní vlastnictví na podporu oživení a odolnosti EU, COM(2020) 760 final.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů (Úř. věst. L 289, 28. 10. 1998).

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. listopadu 2021 o akčním plánu pro duševní vlastnictví na podporu oživení a odolnosti EU (2021/2007(INI)).

Závěry Rady o politice v oblasti duševního vlastnictví ve znění schváleném Radou (pro hospodářské a finanční záležitosti) na jejím zasedání dne 18. června 2021.

27. mezinárodní smlouva WIPO týkající se duševního vlastnictví, genetických zdrojů a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji

Po dlouhodobém vyjednávání byla ve Světové organizaci duševního vlastnictví (WIPO) přijata nová mezinárodní smlouva v oblasti patentového práva. Stalo se tak dne 24. května 2024 v Ženevě. Smlouvu k 16. červenci 2024 podepsalo 36 členských států WIPO. Na první ratifikace Smlouvy stále ještě čekáme. Smlouva vstoupí v platnost tři měsíce od data uložení patnácté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu.

Ing. Lucie Zamykalová, Ph.D.,

vedoucí oddělení mezinárodního, odbor mezinárodně-právní, ÚPV

Na základě rozhodnutí Valného shromáždění Světové organizace duševního vlastnictví (dále jen „WIPO“) v roce 2022 se ve dnech 13. až 24. května 2024 v sídle organizace v Ženevě, Švýcarsku, uskutečnila diplomatická konference (dále jen „Konference“) ke sjednání mezinárodního právního nástroje týkajícího se duševního vlastnictví, genetických zdrojů a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji ve formě mezinárodní smlouvy (dále jen „Smlouva“).

Cílem Konference bylo přijmout Smlouvu, která by zlepšila účinnost, transparentnost a kvalitu patentového systému

a zabránila chybnému udělování patentů na vynálezy, které nejsou nové a nezahrnují vynálezeckou činnost s ohledem na genetické zdroje (GR) a tradiční znalosti související s genetickými zdroji (ATK). Tyto cíle měly být realizovány na mezinárodní úrovni vytvořením mechanismu mezinárodního požadavku uvádění informace o původu nebo zdroji GR a ATK v patentových přihláškách, který zajistí dostatečnou právní jistotu a bude přispívat k transparentnosti využití genetických zdrojů v rámci patentového systému, aniž by administrativně nadměrně zatěžoval jak své uživatele, tak i patentové úřady. Současně by smluvní strany měly, jako doplňkový nástroj, vytvořit informační systémy (databáze), které budou obsahovat GR a ATK a které budou přístupné úřadům duševního/průmyslového vlastnictví pro účely rešerší a průzkumu patentových přihlášek. V neposlední řadě by měly být stanoveny sankce

Konference se zúčastnily delegace 176 členských států WIPO, delegace EU jako zvláštní delegace a dále zástupci 15 mezivládních a 72 nevládních organizací. Konferenci předsedal brazilský velvyslanec Guilherme de Aguiar Patriota. Česká republika se podílela na intenzivní práci vyjednávání obsahové části textu Smlouvy.

a opravné prostředky pro případ nesplnění požadavku uvádění těchto informací.

Samotné Konferenci předcházela mnohaletá vyjednávání od roku 2000 v rámci Mezivládního výboru WIPO pro duševní vlastnictví, genetické zdroje, tradiční znalosti a folklor (dále jen „IGC“), jakož i meziregionální technická jednání k otevřeným věcným otázkám v Pekingu v červenci 2023 a v Namibii v březnu 2024.

Konference se zúčastnily delegace 176 členských států WIPO, delegace EU jako zvláštní delegace a dále zástupci 15 mezivládních a 72 nevládních organizací. Konferenci předsedal brazilský velvyslanec Guilherme de Aguiar Patriota. Česká republika se podílela na

intenzivní práci vyjednávání obsahové části textu Smlouvy.

Úkolem Konference bylo především dokončit vyjednávání těch ustanovení, která zůstala v základním textu Smlouvy nedořešena, i přes veškeré předchozí vyjednávací úsilí. Tato ustanovení obsahovala pojmy v závorkách nebo více alternativních přístupů. Šlo především o podmínky pro faktické spuštění, tzv. *trigger*, požadavku uvádění, možné důsledky jeho případného nedodržení ze strany přihlašovatele patentové přihlášky, zachování působnosti nástroje omezené výhradně na patenty, nezahrnutí digitální sekvenční informace, derivátů a lidských genetických zdrojů do působnosti nástroje, prosazení požadavku uvádění jako opatření zvyšujícího transparentnost využití GR a ATK bez dopadu na hmotné patentové právo a ponechání věcných prvků, tj. předem informovaného souhlasu (PIC) a vzájemně ujednaných podmínek (MAT) podle Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD) a Nagojského protokolu mimo rozsah nástroje. V neposlední řadě šlo také o změnu názvu z mezinárodního „právního nástroje“ na „smlouvu“.

Dosti pomalé a často značně chaotické vyjednávání, založené na základním návrhu mezinárodního právního nástroje týkajícího se duševního vlastnictví, GR a ATK (dokument GRATK/DC/3), probíhalo převážně v neformálním módu ve dvou hlavních výborech a zaměřilo se ve značné míře na hmotněprávní ustanovení návrhu nástroje. Po intenzivních diskuzích mezi koordinátory regionálních skupin v druhé polovině konference byl prezidentem konference připraven první a na základě konzultací členských států WIPO i druhý návrh Smlouvy, která byla s mírnými úpravami v části administrativních a závěrečných ustanovení přijatelná pro členské státy WIPO.

K přijetí Smlouvy o duševním vlastnictví, genetických zdrojích a tradičních znalostech souvisejících s genetickými zdroji, která je 27. smlouvou WIPO, došlo dne 24. května 2024¹. Závěrečný akt podepsalo celkem 141 delegací (140 členských států WIPO, včetně České republiky, a EU). Jednou z mála delegací, které závěrečný akt naopak nepodepsaly, byly USA. Smlouvu jako takovou na místě podepsalo 30 států, vedle Brazílie také řada zemí Jižní Ameriky,

1 Viz dokumentu GRATK/DC/7: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/tk/en/gratk_dc/gratk_dc_7.pdf.

Afriky, některých ostrovních zemí Pacifiku, ale například i Bosna a Hercegovina. Dodatečně podepsala Smlouvu ještě Gambie. Smlouva zůstane otevřena k podpisu v ústředí WIPO po dobu jednoho roku od jejího přijetí, tj. do 23. května 2025. Členské státy WIPO měly další příležitost Smlouvu podepsat v průběhu Valného shromáždění WIPO v červenci 2024. K 16. červenci 2024 tak podepsalo Smlouvu celkem 36 států.

Smlouva ukládá smluvním stranám povinnost zavést mechanismus pro uvádění informace o původu nebo zdroji GR a ATK v patentových přihláškách, pokud jsou tyto zdroje a znalosti nezbytné pro nárokovaný vynález a nárokovaný vynález závisí na specifických vlastnostech GR a/nebo ATK. Není-li informace přihlašovatelem známa, přihlašovatel učiní v tomto smyslu prohlášení. Dále stanovuje, že smluvní strany nemohou příslušným patentovým úřadům ukládat povinnost ověřovat pravost informací o původu/zdroji uvedených v patentových přihláškách, a že se ujednané povinnosti nemají vztahovat na patentové přihlášky podané před tím, než Smlouva pro danou smluvní stranu vstoupila v platnost. V rámci sankcí a opravných prostředků ukládá smluvním stranám povinnost v případě nedodržení požadavku uvádění informace o původu nebo zdroji GR a/nebo ATK umožnit přihlašovatelem nápravu před uplatněním sankce, přičemž smluvní strana může nápravu odmítnout v případě podvodného jednání. Smluvní strany nesmí zrušit, zneplatnit nebo učinit nevymahatelnými udělená patentová práva pouze z důvodu, že přihlašovatel nesdělil požadované informace. Jedinou výjimkou, v souladu s národním právem smluvní strany, může být podvodné jednání. Podle Smlouvy mohou smluvní strany vytvořit informační systémy (databáze) GR a ATK, které by měly být zpřístupněny patentovým úřadům pro účely rešerší a průzkumu patentových přihlášek. Přístup do databáze by měl podléhat autorizaci smluvní stranou.

Smlouva dále ukládá smluvním stranám závazek po čtyřech letech od vstupu Smlouvy v platnost přezkoumat její rozsah a obsah s ohledem na rozšíření působnosti Smlouvy na další práva duševního vlastnictví a na deriváty. Budou se rovněž zabývat dalšími otázkami vyplývajícími z nových a rychle se rozvíjejících technologií, které jsou relevantní pro uplatňování této Smlouvy. Podle EU

jde o poměrně krátkou dobu, s ohledem na čas potřebný pro vlastní implementaci Smlouvy i na délku samotných patentových řízení. Po čtyřech letech totiž zřejmě ještě nebudou nashromážděny dostatečné zkušenosti s aplikací stávajícího mechanismu podle této Smlouvy, o které by bylo možné uvažovat přezkum opřít. Hlavní propONENTI se nicméně dožadovali zahájení revize v ještě kratší lhůtě. Výsledek tak zřejmě představuje nutný kompromis.

Tato Smlouva vstoupí v platnost tři měsíce od data uložení patnácté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu.

Delegace České republiky postupovala v souladu se zásadami postupu obsaženými v příloze usnesení vlády č. 306 ze dne 7. května 2024². Přijatá Smlouva zohlednila některé požadavky obsažené v uvedených zásadách zcela, některé však jen částečně, tj.:

1. byl změněn název dokumentu z mezinárodního „právního nástroje“ na „smlouvu“;
2. pouze částečně bylo dosaženo umožnění ukládání pouze takových sankcí, které nebudou mít dopad na výlučná práva majitele patentu při nesplnění požadavku uvádění (z textu Smlouvy se nepodařilo odstranit podvodné jednání, při kterém smluvní strany mohou, v souladu se svým národním právem, patent zrušit);
3. byla prosazena působnost Smlouvy pouze na patentová práva;
4. přijaté znění Smlouvy pouze implicitně nezahrnuje digitální sekvenční informaci (DSI) ve své působnosti; deriváty jsou mimo působnost Smlouvy minimálně do doby, než proběhne přezkum Smlouvy (po čtyřech letech od vstupu Smlouvy v platnost); lidské genetické zdroje jsou explicitně vyloučeny formou poznámky pod čarou k definici genetického zdroje;
5. byly prosazeny úpravy Smlouvy s ohledem na minimální administrativní zátěž národních úřadů IP (např. příslušné patentové úřady nemusí ověřovat pravost informací o původu/zdroji, uvedených v patentových přihláškách).

2 Viz usnesení vlády a jeho příloha: <https://odok.cz/portal/zvlady/usneseni/2024/306/>.

Celkově je výsledek Konference hodnocen pozitivně, a to nejen ze strany WIPO samotné (jedná se v rámci její působnosti po delší době o uzavření samostatné mezinárodní smlouvy), ale i ze strany členských států, a to i těch, které zpočátku i v průběhu vyjadřovaly skepsi a obavy ohledně možných dopadů na stávající patentový systém, prodlužování patentového řízení či oslabení základní myšlenky patentového systému spočívající v podpoře výzkumu, vývoje a inovací.

Smlouva výrazněji posiluje zohlednění požadavků původních obyvatel a místních komunit, jejichž zástupci se účastnili vyjednávání textu jak v rámci výboru IGC, tak i Konference.

Smlouva výrazněji posiluje zohlednění požadavků původních obyvatel a místních komunit, jejichž zástupci se účastnili vyjednávání textu jak v rámci výboru IGC, tak i Konference. Pro účely financování jejich účasti byl vytvořen dobrovolný fond WIPO, do kterého za jeho dosavadního fungování přispěla řada členských států WIPO. Zástupci původních obyvatel a místních komunit se také budou podílet na implementaci ustanovení Smlouvy tam, kde je to žádoucí (např. při zřízení databáze) a bude zajištěna jejich účast jako akreditovaných pozorovatelů ve Shromáždění vytvořeném podle této Smlouvy.

Jako dobrý výsledek hodnotí přijatou Smlouvu i Evropská komise a členské státy EU (obdobně i státy regionální skupiny států střední Evropy a Pobaltí (CEBS), jejíž je Česká republika členem), byť její textace není z legislativně technického hlediska příliš kvalitní. Problematická je rovněž skutečnost, že vzhledem k formě jednání, kdy

převažovala neformální jednání v malé skupině hlavních vyjednávačů, nebude k dispozici žádná podrobná zpráva z Konference, která by usnadňovala výklad některých konkrétních ustanovení. Z hlediska zájmů EU (včetně České republiky) lze zejména ocenit, že se podařilo prosadit omezení působnosti Smlouvy pouze na patentová práva, i že Smlouva alespoň implicitně nezahrnuje digitální sekvenční informaci (DSI) do své působnosti, nebo že ÚPV nebude mít povinnost ověřovat pravost informací o původu nebo zdroji GR a/nebo ATK, uvedených v patentových přihláškách. Finální podoba těchto ustanovení je, s ohledem na protichůdné postoje a odpor mnoha členských států WIPO, možné považovat za vyhovující.

Zásady postupu české delegace na konferenci také obsahují požadavek, aby bylo zajištěno, že EU bude moci vykonávat ve Shromáždění smluvních stran zřízeném touto Smlouvou hlasy odpovídající všem jejím členským státům, a to v otázkách, které spadají do její výlučné kompetence. Tento požadavek se však, i přes opakované pokusy Evropské komise a za značné podpory belgického předsednictví, Generálního sekretariátu Rady a dalších členských států EU, nepodařilo prosadit.

EU se ocitla v obtížné situaci především při vyjednávání institucionálních ustanovení Smlouvy, a to s ohledem na složitou otázku rozdělení kompetencí mezi EU a její členské státy k provádění vyjednávané Smlouvy. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo dosáhnout interní shody o těchto kompetencích v Unii ani před samotnou Konferencí (Komise stále zastává názor, že EU má výlučnou kompetenci, zatímco většina členských států EU předpokládá kompetenci sdílenou), vstoupila EU do vyjednávání s tzv. otevřeným mandátem. Ten nepředjímá konečné určení kompetencí, o nichž se bude rozhodovat až po sjednání Smlouvy na základě posouzení jeho konečné podoby.

Úkolem Komise, která vedla vyjednávání jménem EU na Konferenci (byť v konzultaci s členskými státy), bylo dosáhnout takového výsledného znění Smlouvy, které by bylo použitelné pro oba potenciální scénáře, tj. pro budoucí účast jednotlivých členských států EU jako smluvních stran na základě sdílené kompetence, i pro případnou účast EU jménem všech jejích členských států na základě kompetence výlučné. Cílem obou variant bylo zároveň umožnit přistoupení EU jakožto smluvní strany ke Smlouvě a pokud možno zajistit všech 27 hlasů pro případná hlasování ve Shromáždění.

U ostatních účastníků Konference se však tento postoj EU setkal jen s omezeným porozuměním. Nepřispěly k němu ani neustálé změny předkládaných návrhů EU na úpravu příslušných ustanovení (což svědčilo o nedostatečné přípravě ze strany Komise). EU se snažila přesvědčit partnery o nutnosti vložit do Smlouvy nový odstavec, který by EU zajistil hlasovací práva v případě výlučné kompetence. Stávající úprava totiž odvozovala počet hlasů jakékoli mezivládní organizace od počtu jejích členských států, které jsou současně smluvní stranou Smlouvy. To by mohlo znamenat, že EU by v případném hlasování nakonec neměla žádné hlasy (jako tomu je v případě Marrákešské smlouvy WIPO z r. 2013). Komise totiž v případě výlučné kompetence nepřipouští možnost, aby k mezinárodní smlouvě vedle EU přistoupily i jednotlivé členské státy, což je naprosto zásadní problém.

Podceněná příprava, neschopnost srozumitelně vysvětlit praktické důsledky jednotlivých uvažovaných scénářů, a možná i určitá improvizace při konzultaci dané otázky jak s partnery, tak i se samotnými členskými státy EU, vedly k značnému zmatku v komunikaci unijních potřeb a požadavků. EU byla v důsledku toho vnímána nedůvěryhodně, že možná chce prostřednictvím svých interních záležitostí spíše jen paralyzovat substantivní vyjednávání Smlouvy. Situace pak neváhali využít ani političtí oponenti EU, kteří označili jakoukoli speciální úpravu Smlouvy výhradně pro potřeby EU za neakceptovatelnou.

Konečným výsledkem náročných jednání je, že se doplněním dodatečného ustanovení k článku 12 podařilo pro EU zajistit alespoň možnost přistoupení ke Smlouvě jakožto její smluvní strana (čl. 12.3). Přijatelnou úpravu hlasovacích práv pro případ, že by EU ke Smlouvě přistoupila na základě výlučné kompetence (tedy bez jednotlivých členských států EU), se však nepodařilo nalézt. Ve Smlouvě zůstalo pouze původní znění článku 10.3, na jehož základě budou hlasovací práva EU odvozena od počtu členských států, které ke Smlouvě taktéž přistoupí. Toto řešení, pokud EU má disponovat nějakými hlasy, ovšem předpokládá scénář sdílené kompetence EU, nebo nepravděpodobnou ochotu Komise zmocnit členské státy k přistoupení ke Smlouvě i navzdory výlučné kompetenci.

Komise sice poskytla na Pracovní skupině Rady pro duševní vlastnictví dne 30. května 2024 informaci o průběhu této Konference, avšak nenastínila možné scénáře řešení

Za této situace je otázka přístupu a ratifikace Smlouvy ze strany EU, resp. ČR v momentě, kdy není rozhodnutá pravomoc EU, zatím předčasná.

hlasovacích práv EU v rámci tohoto nástroje. Ty budou ještě předmětem diskuze na této Pracovní skupině po analýze a vyjasnění interního rozdělení kompetencí. Ani zde nebyla Komise konkrétnější a nepředstavila žádný bližší harmonogram pro analýzu obsahu Smlouvy.

Za této situace je otázka přístupu a ratifikace Smlouvy ze strany EU, resp. ČR v momentě, kdy není rozhodnutá pravomoc EU, zatím předčasná.

Závěrem lze uvést, že vzhledem k nevyjasněnému zajištění hlasovacích práv členských států EU ve Shromáždění smluvních stran v případě výlučné pravomoci EU je přistoupení k této Smlouvě a její ratifikace ze strany ČR zatím předčasná. Na evropské/národní úrovni bude následovat analýza přijaté Smlouvy ze strany Evropské komise a vyjasnění interního unijního rozdělení kompetencí ve vztahu k jejímu obsahu, přičemž bychom měli usilovat o prosazení sdílené kompetence a zajištění tak pro ČR i pro EU postavení smluvních stran této Smlouvy. Analýza obsahu Smlouvy by měla být představena členským státům EU na Pracovní skupině Rady pro duševní vlastnictví, kde by měly mít prostor k diskuzi. Harmonogram této diskuze Evropská komise zatím nepředstavila. Na základě analýzy potřebných změn Úřadem průmyslového vlastnictví a s přihlédnutím k výsledkům uvažované analýzy Evropské komise bude připraven, bude-li to nezbytné pro řádnou implementaci závazků z této Smlouvy, návrh novely zákona č. 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích, popř. zákona č. 206/2000 Sb. o ochraně biotechnologických vynálezů. ✓

Umělá inteligence v informačních systémech průmyslových práv

Ing. Cecílie Mizerová, Ph.D.,

patentový specialista, PatentEnter, s.r.o.

Úvod

Pro výklad pojmu umělá inteligence (AI, Artificial Intelligence), stejně jako pro samotný výraz inteligence, neexistuje jediná obecně přijímaná definice. Jako první tento pojem zavedl v roce 1955 emeritní profesor Stanfordovy univerzity John McCarthy, který AI definoval jako „vědu a inženýrství, které se zabývají vytvářením inteligentních strojů“[1]. Dle WIPO je umělá inteligence „disciplínou informatiky, jejímž cílem je vývoj strojů a systémů, které mohou vykonávat úkoly považované za úkoly vyžadující lidskou inteligenci“[2]. Termín se tedy zpravidla používá pro vývoj systémů vybavených intelektuálními procesy charakteristickými pro člověka, jako je schopnost uvažovat, objevovat význam nebo se učit z minulých zkušeností. V posledních letech je AI obvykle vnímána jako synonymum pro nástroje založené na strojovém učení nebo na hlubokém učení (strojové učení s využitím hlubokých neuronových sítí).

Jedním z prvních vědců, kteří se výzkumu v této oblasti soustavně věnovali, byl britský matematik Alan Turing, který je považován za zakladatele moderní informatiky[3] a je také autorem dodnes používané metody obecně známé jako tzv. Turingův test (1950), jejímž cílem je ověřit inteligenci stroje v interakci s člověkem. Poté došlo k útlumu vývoje AI, který byl znovu nastartován s nástupem umělých neuronových sítí a navýšením výpočetního výkonu počítačů. Významným milníkem byl počítač Deep Blue společnosti IBM, který v roce 1997 porazil ve hře v šachy světového šampiona Garyho Kasparova.

Od přelomu nového tisíciletí našly AI nástroje uplatnění v mnoha oborech od sofistikovaných pokročilých aplikací až po jednoduché nástroje, které (často i nevědomky) využívá na denní bázi každý z nás. V současné době je umělá inteligence schopná vyřešit řadu obtížných a komplikovaných úkolů mnohem lépe než člověk, přičemž její budoucí využití může přinést obrovské změny a znamenat zásadní digitální transformaci společnosti.

1. Základní pojmy a úlohy umělé inteligence

Teoretický výzkum algoritmů a modelů umělé inteligence se od počátku ubírá ruku v ruce s vývojem výpočetních systémů, vývoj softwarových i hardwarových nástrojů je tedy neoddelitelně spojen. V souvislosti se softwarovými AI nástroji nejčastěji hovoříme o algoritmu nebo modelu AI, přičemž tyto pojmy se někdy nesprávně zaměňují. Zatímco algoritmus je předpis kroků logického procesu popsaný matematickým jazykem nebo pseudokódem, AI model je počítačový program založený na jednom nebo častěji na více typech algoritmů. Jinými slovy algoritmus představuje logiku, podle které model pracuje.

Pro úspěšné fungování a implementaci do praxe je AI model trénován na několika sadách dat, které zahrnují trénovací sadu, validační (ověřovací) sadu a testovací sadu. Trénovací sada jsou obecně data, na kterých se odhaduje struktura modelu nebo jeho parametry. Standardně jsou tato data reprezentována vektory. Jako trénovací sada některých modelů slouží i tzv. velká data (Big Data), což jsou velké a komplexní soubory nestrukturovaných dat, která nelze zpracovat tradičními metodami. Aby byl

model kvalitní, musí být testovací sada dostatečně velká a rozmanitá (reprezentativní). Ověřovací (validační) sada je při trénování modelu volitelná a využívá se zejména pro případnou úpravu parametrů modelu. Testovací sada je pak sada dat, která se používá k ověření kvality již naučeného systému. Pro správně naučený systém je důležité, aby se data jednotlivých sad navzájem nepřekrývala, přičemž správně trénovaný systém vyhodnocuje data ze všech sad se stejnou úspěšností.

Mezi hlavní typy úloh řešených AI modely patří prohledávání prostoru (tj. nalezení nejkratší posloupnosti akcí, která povede ke kýženému výsledku úlohy), dále plánování, optimalizace, řízení a predikce. Specifickou úlohou AI je generování nových instancí (textu, obrázků, zvuku), které napodobují vlastnosti vstupních dat. Většina komplexních problémů řešených v praxi jsou přitom kombinací uvedených úloh.

2. Vybrané oblasti a nástroje umělé inteligence

Nástroje umělé inteligence jsou vystavěny na základě komplexních poznatků z matematiky, statistiky, informatiky a dalších oborů, přičemž nejčastěji využívanými jsou algoritmy založené na strojovém učení, hlubokém učení nebo rekurentních neuronových sítích. Naprostá většina modelů pak využívá kombinace přístupů jednotlivých oblastí AI, jejichž principy se mezi sebou často prolínají, ne-li přímo překrývají¹.

Strojové učení (ML, Machine Learning) je široká oblast AI, která umožňuje strojům učit se z trénovacích dat a z minulých zkušeností, aniž by k tomu byly cíleně programovány. Systém se tak může sám dále zlepšovat, vyvíjet nebo adaptovat a podávat spolehlivé výstupy, pokud možno s minimální intervencí člověka. Algoritmy strojového učení jsou v podstatě navrženy tak, aby klasifikovaly předměty, nacházely vzory, předpovídaly výsledky a činily informovaná rozhodnutí. Při strojovém učení lze použít jeden ze čtyř učebních modelů: učení s dohledem, učení bez dohledu, učení s polodohledem nebo učení s posilováním. Učení s dohledem vyžaduje sadu označených a strukturovaných trénovacích dat zahrnující vstupní

i výstupní data, a jeho cílem je přiřadit vstupní proměnnou k výstupní proměnné. Tento model strojového učení zahrnuje dvě hlavní kategorie algoritmů: klasifikační algoritmy pro kategorizaci výstupní proměnné do jedné ze dvou nebo více kategorií, a regresní algoritmy pro řešení regresních problémů, kde vstupní a výstupní proměnné mají lineární vztah, což se využívá zejména pro tvorbu predikcí či analýzu budoucích trendů. Při učení bez dohledu nemá vstupní proměnná přiřazenou výstupní proměnnou a systém sám musí tato vstupní data roztrždit na základě společných vlastností. Typické algoritmy pro učení bez dohledu jsou shlukovací algoritmy (Clustering). Strojové učení s polodohledem využívá kombinace uvedených přístupů a učení s posilováním je založeno na zpětné vazbě systému.

Umělá neuronová síť (ANN, Artificial Neural Network) je systém, který využívá algoritmy strojového učení pro napodobení struktury a funkcí lidského mozku. Podobně jako je mozek tvořen soustavou neuronů propojených synapsi, neuronová síť zahrnuje množství uzlů propojených vzájemnými vazbami. Mozek a umělá neuronová síť však vykazují jisté odlišnosti, neboť propojení neuronů synapsi je neuspořádané a v čase proměnlivé a neurony rovněž mohou pracovat paralelně, tj. v různých částech sítě současně. Naopak propojení uzlů umělé neuronové sítě je vysoce systematické, využívá uspořádání uzlů do vrstev a na rozdíl od mozku zpracovává informace postupně. Mezi uzly dochází k přenosu signálu charakterizovaném aktivací (přenosovou) funkcí uzlů, která mimo jiné závisí na váze (důležitosti) a prahové hodnotě aktivace uzlu, což je rovněž analogií fungování lidského mozku, ve kterém jsou synapse mezi některými neurony silnější než mezi jinými neurony. Na rozdíl od neuronů má uzel libovolné množství vstupů, ale pouze jeden výstup, a uzly v rámci jedné vrstvy nejsou navzájem propojeny. Dle směru předávání informací mezi uzly rozlišujeme dopřednou neuronovou síť, která předává informace pouze jedním směrem, častěji jsou využívány tzv. rekurentní neuronové sítě (zpětnovazebné sítě), které umožňují obousměrné šíření informací. Největším přínosem neuronových sítí je jejich adaptabilita, neboť učení může probíhat s (polo)dohledem nebo bez dohledu a na rozdíl od klasických počítačů, které zpracovávají data sekvencně, se neuronové sítě mohou učit a pracovat na více úlohách zároveň, a tím se neustále vyvíjet a zlepšovat.

¹ Vymezení pojmů v této kapitole bylo zpracováno podle Encyklopedie Britannica[3] a spol. IBM[4].

Hluboké učení (DL, Deep Learning) je podoblast strojového učení reprezentovaná sadou velkých neuronových sítí s velkým množstvím vrstev (hlubokých sítí), které řeší komplexní složité problémy. Aktivační funkce se běžně volí podle typu sítě a řešeného problému, přičemž u vícevrstevných sítí se volí tak, aby do výpočtů vnašela nelinearitu. Hluboké sítě tedy počítají se spojitými reprezentacemi (reálnými čísly) podobně jako neurony v lidském mozku, přičemž zavedení nelinearity umožňuje vícevrstevným sítím řešit relativně složité problémy i s malým počtem neuronů. Modely hlubokého učení se používají především pro klasifikaci a extrakci rysů, např. rozeznávání obličejů, dále pro generování popisu obrázků nebo videí, rozeznávání hlasu, převádění řeči na text a další.

Zpracování přirozeného jazyka (NLP, Natural Language Processing) se zabývá analýzou, transformací či generováním textů nebo mluveného slova a jde o jednu z klíčových oblastí AI, neboť poskytuje přirozené a komfortní rozhraní pro komunikaci mezi člověkem a počítačem. NLP modely využívají zejména poznatky z počítačové lingvistiky a statistiky a jejich cílem je transformace textových vstupních dat do formátu, který je zpracovatelný a srozumitelný pro počítač. Standardně tento proces zahrnuje řadu kroků, např. rozdělení textu na základní nedělitelné jednotky textu, čištění textu, odstranění nevýznamových slov, přiřazení slovního druhu, identifikaci vlastních jmen, analýzu sentimentu či emocí vyjadřovaných textem, gramatickou a sémantickou analýzu atd. Poté následuje strojové učení a tvorba modelu, případně generování nového textu. Aplikacemi NLP jsou např. strojový překlad, komunikace chatovacích asistentů, vyhledávací nástroje (např. našeptávání vyhledávacího dotazu), automatická sumarizace či korektura textu, rozpoznávání řeči a její syntéza apod. Komplexními nástroji NLP, které zvládají všechny výše uvedené úkony v rekordním čase, jsou tzv. velké jazykové modely (např. model ChatGPT společnosti OpenAI), které jsou založeny na hlubokém učení a trénovány na obrovském množství nestrukturovaných dat volně dostupných na internetu.

Počítačové vidění (CV, Computer Vision) je odvětví AI, které se zabývá získáváním, zpracováním a analýzou informací ze zachyceného obrazu, videa nebo jiného vizuálního vstupu. Modely počítačového vidění tedy kromě samotných algoritmů využívají také optické senzory či kamery a případně osvětlovací systémy, přičemž jejich

cílem je analyzovat vizuálně zachycená data podobně jako lidské oko. Jde o poměrně nový a velmi rychle se rozvíjející obor, neboť modely počítačového vidění jsou obsahem 50 % předkládaných počítačových vynálezů. Typickou úlohou počítačového vidění je detekce, identifikace, rozpoznávání či sledování objektů na zachyceném obrazu. Specializovanou úlohou je pak optické rozpoznávání znaků (OCR, Optical Character Recognition) textu na tištěném nebo psaném médiu, které má v podstatě za cíl simulovat proces čtení znaků textu člověkem a následně tato data konvertovat do digitální podoby. Hlavním požadavkem na OCR systémy je jejich přesnost, která je značně závislá zejména na kvalitě vstupních dat[5].

3. Nástroje umělé inteligence v informačních systémech průmyslových práv

V rámci zpracování průmyslově právních informací lze nástroje AI rozdělit dle použití do tří hlavních skupin: získávání a sběr dat, zpracování dat a následná vizualizace. Na špičce studia implementace AI nástrojů jsou asijské země a většina prací se zabývá klasifikací patentových dat, což je přímo spojeno s digitalizací patentových databází a systematickým uspořádáním informací v nich obsažených[6]. V oblasti průmyslových práv byly pro tyto účely speciálně vytvořeny algoritmy pro analýzu složitého právního jazyka a identifikaci vzorů v rozsáhlých datech, což vede k přesnějším a efektivnějším patentovým rešeršům, rešeršům ochranných známek či identifikaci stavu techniky.

3.1. Automatizované třídění (klasifikace) patentových dokumentů

Patentové dokumenty standardně zahrnují název, data (podání přihlášky, zveřejnění přihlášky či udělení patentu), seznam přihlašovatelů/původců a oblast techniky ve formě relevantních tříd a/nebo podtříd patentového třídění. Patentové třídění je v gesci jednotlivých úřadů, které mohou třídit dokumenty podle vlastních systémů, zdaléka nejpoužívanější je však klasifikační systém spravovaný WIPO, která definuje a průběžně aktualizuje třídění mezinárodního patentového třídění (IPC, International Patent Classification). Rozšířením IPC systému je pak kooperativní patentové třídění (CPC, Cooperative Patent

Classification), které slouží k harmonizaci třídících systémů různých úřadů. Cílem (jednotného) systému kategorizace dokumentů do patentových tříd je zejména usnadnění jejich následného vyhledávání pro rešeršní účely. Klasifikace patentových dokumentů je náročný úkol, neboť vyžaduje optimální zařazení dokumentu pouze do několika tříd, kterých jsou v systému desítky tisíc (např. evropský klasifikační systém ECLA obsahuje na 130 tisíc tříd a podtříd). Třídění patentových dokumentů se v zásadě využívá ve dvou situacích: pro zpracování nových patentových přihlášek a dále pro reklasifikace stávajících patentových dokumentů v důsledku aktualizací třídívníku. U nově přichozích přihlášek je třídění provedeno v několika krocích od předtřídění dokumentu až po finální zařazení do podtříd, které provádí odborník specializovaný na úzkou oblast techniky (případně může být automatizované). Intelektuální třídění školenými referenty je však stále složitější, neboť neustále vznikají nové třídy patentového třídění reagující na nové oblasti techniky a stále více vynálezů má interdisciplinární povahu[7].

Automatizované zařazení patentového dokumentu je zpravidla založeno na zpracování textu pomocí technik NLP a jeho převedení do vektorové podoby, přičemž klasifikační algoritmy jsou nejčastěji založeny na strojovém učení a/nebo neuronových sítích. Kategorizace může být založená na taxonomii, např. pomocí klíčových slov, anebo založená na příkladech. Kategorizace založená na příkladech se přitom jeví jako jednodušší, neboť stačí najít podobný dokument (v praxi n-podobných dokumentů) a dokument zařadit do stejných tříd.

Jednoduchým algoritmem pro klasifikaci dokumentů jsou pravidlové systémy, např. tzv. One-Rule (1R) systém, který spočívá v tom, že z množiny znaků charakterizujících daný dokument systém vybere právě jeden znak, podle kterého lze dokument zařadit co nejpřesněji a s nejmenší chybou, přičemž ostatní znaky jsou ignorovány. Poměrně snadno aplikovatelný je také algoritmus rozhodovacího stromu, neboť v každém uzlu je na základě daného atributu dokument přiřazen do jedné z disjunktních skupin. Dalším ze známých modelů pro klasifikaci dokumentů je algoritmus Naive Bayes založený na pravděpodobnosti anebo model k-nejbližších sousedů, který nejprve vypočte vzdálenost bodu, tj. klasifikovaného dokumentu, od všech ostatních bodů v sadě dat ve vektorovém prostoru, a následně identifikuje ty z nich, které jsou klasifikovanému bodu nejbližší.

Nalezení společných vlastností dokumentů ve shluku pak využívají výše uvedené shlukovací klasifikátory.

Třídění patentové literatury je specifické z mnoha důvodů. V první řadě se často jedná o rozsáhlé texty, které jsou vysoce strukturované a psané formálním jazykem, dále zahrnují řadu ustálených výrazů a slovních spojení nebo naopak zcela nové termíny. Kromě textu často zahrnují také výkresy, obrázky, grafy nebo chemické struktury a vzorce, které jsou mnohdy hlavním vodítkem pro předtřídění[8]. Pro správné zařazení může pomoci i extrakce citovaných dokumentů, naopak obtížně zařaditelný může být dokument z málo patentově pokrytého oboru, ke kterému chybí dostatečné množství trénovacích dat. Pro zpětné vyhledávání dokumentů se využívá indexace, při které je každému dokumentu přiřazen index představující reprezentaci daného dokumentu pro porovnávání s vyhledávacím dotazem. Indexování je nejčastěji založeno na termech, tj. významných slovech nebo slovních spojeních, která dokument nejlépe reprezentují. Indexace může probíhat jak ručně, tak automatizovaně, přičemž automatická indexace bývá konzistentnější (neboť např. dva lidé neprovedou shodnou indexaci téhož dokumentu) a vychází z frekvence, se kterou se jednotlivé termíny v textu objevují.

3.2. Analýza obrazu

Analýza obrazu s využitím metod počítačového vidění má v oblasti průmyslových práv poměrně široké využití jak při práci s patentovou literaturou, tak s průmyslovými vzory a ochrannými známkami. Moderní způsoby zpracování obrazu zpravidla využívají hluboké učení, zejména tzv. konvoluční neuronové sítě (CNN), které jsou speciálně navrženy pro zpracování strukturovaných rasterových dat (obrázků)[9].

Mezi prvními AI aplikacemi počítačového vidění byly nástroje pro vyhledávání podobných obrazových ochranných známek, přičemž podobnost byla určována především na základě identifikace tvarů a barev v ochranných známkách. Při posouzení podobnosti ochranných známek je ale kromě vizuální podobnosti nutné posoudit také kontextovou podobnost a textovou podobnost, zahrnuje-li známka textový prvek. Z hlediska podobnosti ochranných známek a rizika záměny ve vztahu k zasahování do jiných práv je problém ještě komplexnější, neboť toto posouzení je vícekritériové a kromě analýzy

obrazových prvků uvažuje také porovnávání tříd výrobků a služeb a rozlišovací způsobilost ochranné známky[10]. Současné přístupy obrázkového vyhledávání využívají také analýzu textu obsaženého ve známkách a celkového konceptu, který známka vyjadřuje, výsledkem vyhledávání je tedy užší a přesnější skupina potenciálně podobných ochranných známek. Výhodou AI při posuzování podobnosti je vysoká konzistentnost výsledků a vyloučení subjektivity u posuzování člověkem.

V patentové literatuře lze zpracování obrazu využít jak pro vyhledávání, tak pro analýzu dokumentů. Zatímco většina AI nástrojů se zabývá analýzou textu, analýza textu ve spojení s obrázkem může poskytnout komplexnější pohled na celý dokument. Samotná analýza obrázků je rovněž velmi důležitý aspekt, neboť examinator či rešeršovatel obecně se v některých případech při procházení nalezených dokumentů řídí pouze obrázky, na základě kterých je schopen rychle vyřadit nerelevantní dokument. Zásadní je tento proces zejména u dokumentů, kde je rešeršovatel zcela závislý na analýze vizuálního znázornění.

Pro analýzu obrázků v patentové literatuře jsou důležité dva hlavní aspekty: klasifikace typu obrázku a vyhledávání podobných obrázků. Nejčastěji publikovanými typy obrázků jsou technický výkres, vývojový diagram, graf, tabulka, chemický strukturní nebo geometrický vzorec, rovnice, genová sekvence. Vyhledávání obrázků na základě podobnosti ale má svá úskalí, neboť ne všechny typy obrázků mají pro analýzu patentu stejnou důležitost, stejně tak např. vývojové diagramy mohou vypadat vizuálně velmi podobně, ale přitom se týkají zcela jiných řešení. Vyhledávání podobných obrázků by tedy mělo cílit na vyhledávání stejného konceptu obrázků a nikoli na prostou vizuální podobnost s obrázkem vyhledávacího dotazu, aby byl překonán prostor mezi prostým vzhledem obrázku a jeho interpretací[8]. Výhodou zpracování a interpretace obrázků patentové literatury je, že jejich vypovídající hodnota není závislá na jazyce dokumentu ani terminologii, která se může lišit dokument od dokumentu nebo také vyvíjet v čase. Není tedy třeba provádět překlady.

Přestože se většina metod věnuje analýze textu nebo analýze obrazu samostatně, v praxi bylo testováno také extrahování konceptů z obrázků na základě kombinace textových a vizuálních dat. Informace byly získávány zejména z obrázků samotných a dále z titulků popisujících

dané obrázky. Přestože je analýza z textu většinou spolehlivější, u titulků obrázků může dojít k chybám zejména tehdy, pokud je titulek zavádějící nebo neúplný. Z porovnávání nástrojů analyzujících pouze text, pouze obrázek a hybridního nástroje kombinující oba typy dat byl ve všech modelových skupinách dokumentů nejuspěšnější právě kombinovaný model[11].

Samostatnou disciplínou je analýza patentových dokumentů pomocí OCR systémů, které jsou v patentové literatuře využívány zejména pro strojové čtení a digitalizaci skenovaných .pdf dokumentů. OCR tedy vidí a analyzuje stránku textu jako obrázek, přes který je nepřímo zpracováván text dokumentu, přičemž zpracování textu na obrázku je založeno na pravidelné struktuře řádků a sloupců textu. OCR se využívá také pro extrakci textových jednotek v rámci samostatných obrázků, např. u vývojových diagramů nebo chemických struktur[12].

3.3. Strojový překlad

Strojový překlad (MT, Machine Translation) je příkladem generativní AI založené na hlubokém učení s využitím neuronových sítí, jejíž výstup by se měl co nejvíce blížit překladu provedenému bilingvní osobou. Poptávka po kvalitních strojových překladech patentové literatury je spojena s obecně narůstajícím počtem dostupných patentových dokumentů, zejména pak dokumentů vznikajících v asijských zemích, neboť největší počty patentových přihlášek jsou přijímány úřady v Číně, Japonsku a Jižní Koreji (dle WIPO IP Statistics Data Center bylo jen za rok 2022 v Číně podáno více než 1,6 milionu patentových přihlášek).

Strojové překlady jsou založeny převážně na dvou hlavních principech: na pravidlovém strojovém překladu (RBMT, Rule-based MT) a/nebo na statistickém strojovém překladu (SMT, Statistical MT). Pravidlový strojový překlad přitom vychází z komplexních pravidel pro překlad ze zdrojového do cílového jazyka, který zahrnuje sadu gramatických pravidel pro oba jazyky, bilingvní slovník pojmů a dále sadu pravidel pro transformaci mezi gramatickými pravidly obou jazyků. Výhodou RBMT systémů je, že díky znalosti gramatiky produkují konzistentní a předvídatelný výstup. Jejich vývoj je však velmi časově i lingvisticky náročný a vyžaduje rozsáhlé slovníky. Další nevýhodou je, že jsou málo flexibilní a adaptabilní, jelikož je není možné využít pro překlady v jiných dvojicích jazyků[13].

Statistický strojový překlad je metoda založená na datech, ve které se model učí analýzou dříve přeložených dokumentů. Pro danou dvojici jazyků se pomocí dvojjazyčného textového korpusu vypočítá, jak často se v něm společně vyskytují určité dvojice slov a frází. Tento model je pak využíván k odhadu nejpravděpodobnějšího překladu nového dosud neznámého vstupu. Výhodou statistického strojového překladu je, že je poměrně rychle vytvořitelný a nezávislý na konkrétním jazyce, přičemž výstupy bývají poměrně plynulé a souvislé ve srovnání s překlady pravidlového strojového překladu. Čistý SMT je však vysoce závislý na kvalitních trénovacích datech a méně vhodný pro dvojice jazyků s velmi odlišnou gramatikou a větnou strukturou. Dnes se ve strojových překladech zpravidla využívá výhod obou přístupů v tzv. hybridním strojovém překladu, nejčastěji jde o SMT rozšířený o gramatická pravidla, kde jsou odhad statistických údajů a překladatelský proces lépe řízeny pomocí lingvistických znalostí příslušných jazyků.

V prostředí patentových informací je sadou trénovacích dat pro strojový překladač bilingvní znění téhož dokumentu, nejčastěji se jedná o patentové dokumenty jedné patentové rodiny, které byly odborně přeloženy do více jazyků. Obsah patentových dokumentů se však může značně lišit v závislosti na oboru, ve kterém je vynález realizován, a zároveň existují v různých zemích různé požadavky na formu a obsah patentových nároků, anotace či popis vynálezu. Proto je vhodné mít co největší a nejrozmanitější sadu trénovacích dat, která pokryje jak syntaktická pravidla v obou jazycích, tak dostatečnou slovní zásobu. Budeme-li mít např. pro překlad mezi angličtinou a němčinou systém trénovaný na korpusech z prostředí automobilového průmyslu, strojový překlad patentu v oblasti biochemie nebude tak kvalitní, protože testovací sada nezahrnuje dostatečný lexikální základ pro překlad termínů z chemické terminologie.

V rámci testovací sady je pak důležité správné přiřazení vět či frází (případně slov) v jednotlivých jazycích (tzv. sentence alignment), které se pak využívá pro trénování modelu, přiřazování některých vět ze souboru je přitom nutné provést či ověřit manuálně překladatelem. Cílem této přípravy dat je maximálně eliminovat chyby, neboť pokud se model učí na chybných příkladech, generuje také finální překlad s vyšší chybovostí. Nejčastější úkoly, se kterými se strojový překladač musí vypořádat, jsou přiřazování slov a vět, statistické anomálie, překlad idiomů, rozdíly ve slovosledu či dvojnásobnost výrazů.

Strojový překlad patentové literatury je obzvláště složitý, neboť patentové texty jsou velmi specifické a porušují řadu běžných jazykových pravidel pro srozumitelnost textu: často zahrnují velmi dlouhá souvětí s mnoha spojkami, používají pasivní formy sloves a vysoce formalizovanou mluvu, vyjadřují v jednom souvětí několik různých myšlenek, zahrnují typografické chyby a chyby v interpunkci, které mohou vést k dezinterpretaci významu, a další[13]. Zvláště v patentové literatuře hraje velkou roli také překlad slov mimo slovník, kdy si překladač musí poradit i se slovy, která nezná, např. s neologismy, neboť patenty často zveřejňují naprosto nová data a informace, ke kterým zatím neexistuje ustálená terminologie. Výhodou elektronických strojových překladačů je možnost vyhotovení vybraného překladu na vyžádání, např. při vyhledávání nebo analýze konkrétního dokumentu. Překlad je tedy vyhotoven jen mezi vybranými jazyky a úřady nemusí uchovávat velké objemy dat a překlady v různých jazycích. S trénováním překladače také roste kvalita překladu.

3.4. Chatovací asistent

Chatovací asistent neboli chatbot je počítačový program určený pro vedení interaktivní online konverzace s člověkem. Komunikace probíhá prostřednictvím textu, případně s využitím převodu řeči na text. Základní verze chatbotů byly založeny na bázi nabídky a pracující na principu rozhodovacího stromu, kde má uživatel k dispozici menu a v každém kroku kliknutím vybírá možnost nejlépe odpovídající jeho potřebám, přičemž na konci řetězce by se měl dostat k požadovaným informacím. Tyto chatboty jsou jednoduché a spolehlivé, avšak neumožňují zadání a ani vyřešení specializovaného problému, který se nachází mimo nabízené možnosti (chatbot nezahrnuje okno pro vložení textu) a nelze je modifikovat pro jiný jazyk. Chatbot založený na pravidlech již pracuje s konkrétním dotazem formulovaným uživatelem, přičemž model je trénován na dvojicích modelových otázek a odpovědí. I v tomto případě je však chatbot schopen odpovídat pouze na otázky, na kterých byl trénován[14].

V současné době je většina chatbotů založena na jazykových modelech NLP a trénována na velkém množství dat tak, aby byl chatbot schopen porozumět a odpovědět na jakýkoli dotaz, případně uživateli položit i doplňující otázky a co nejlépe vyhovět jeho požadavkům. Konverzační chatbot si může rovněž zapamatovat informace z minulých

konverzací. Zvláště u konverzačních chatbotů a chatbotů generativních AI je důležitá analýza sentimentu pro lepší pochopení rozpoložení a potřeb uživatele, chatboti založení na velkých jazykových modelech se mohou také přizpůsobit vyjadřovacímu stylu uživatele, porozumět lidským chybám nebo porozumět i nesouvislým či zmateným dotazům. Standardní struktura chatbota se podobá expertnímu systému, který zahrnuje znalostní bázi se zdroji dat a komunikační rozhraní, kterým aplikace komunikuje s uživatelem. Chatbot může zodpovědět pouze otázky na informace, které jsou obsaženy ve znalostní bázi, chatboti s přístupem na internet mohou pro vytvoření odpovědi informace vyhledávat i ve volně dostupných zdrojích.

V informačních systémech průmyslových práv je možné chatboty využít např. k zodpovídání obecných dotazů k průmyslovým právům, průběhu řízení o přihláškách, pokynů k online platbám, související legislativě apod. Pro poskytování přesných a spolehlivých informací je přitom zvláště důležitý obsah, kvalita a ochrana dat, tyto chatboti tak zpravidla nemají přístup k internetu a disponují pouze omezeným souborem dat ve znalostní bázi. Pokud chatbot není schopen zodpovědět otázku uživatele, zpravidla jej odkáže na živého agenta. Výhodou tohoto přístupu při běžném provozu systému je, že tak lze dobře identifikovat informace, které ve znalostní bázi systému chybí a bude třeba je doplnit.

Dále je možné chatbota využívat jako nápovědu při vyhledávání v patentových a designových databázích anebo přímo pro samotné vyhledávání, přičemž chatbot může vyhledávat v několika různých databázích současně, a vyhledávání tak značně urychlit. Oproti vyhledávání pomocí klíčových slov může chatbot komunikující jazykem založeným na technikách NLP lépe porozumět dotazu uživatele a poskytnout relevantní výsledky. Nevýhodou vyhledávání chatbota je, že postrádá lidské odborné znalosti pro posuzování relevance a zpravidla nemůže poskytnout podrobnou analýzu dokumentů, které našel[15].

3.5. Podpora během řízení o patentové přihlášce

Patentová přihláška musí během řízení projít ověřením řady podmínek, které je nutné splnit k udělení ochrany. Kromě splnění formálních požadavků jde zejména o splnění podmínek na novost, vynálezový krok a průmyslovou využitelnost vynálezu. V současné době je posouzení

patentovatelnosti vynálezu téměř výhradně v rukou školených pracovníků, kteří musí být obeznámeni s platnou legislativou a zároveň disponovat schopností správně vyhledávat dokumenty popisující stav techniky v dané oblasti a analyzovat je ve vztahu k příchozí patentové přihlášce. Vyhledávání v tomto smyslu spočívá v nalezení všech relevantních dokumentů, které mohou ovlivnit pravděpodobnost udělení patentu.

Vyhledávání je převážně založeno na frekvenci klíčových slov a patentovém třídění, avšak je velmi časově a intelektuálně náročné, a ne vždy přináší uspokojivé výsledky. Jedním z důvodů je, že přihlašovatel si v přihlášce může pro popis vynálezu volit vlastní terminologii, která se s použitím synonymních výrazů může poměrně lišit od terminologie jiného dokumentu, přestože se oba týkají podobného řešení[16]. Při vyhledávání pomocí klíčových slov tak mohou mít vyhledávací dotazy obrovské množství výsledků, avšak velká část výsledků je irelevantní k posuzované přihlášce, a zároveň mohou být opomenuty dokumenty využívající odlišnou terminologii.

Analýza a získávání potřebných informací z patentových dokumentů jsou založeny na pečlivém rozebrání a zpracování textu patentových dokumentů, přičemž každá část textu (název, abstrakt, nároky, podstata vynálezu, seznam výkresů, příkladná provedení) má jiný význam pro interpretaci dokumentu. Důraz je kladen zejména na zpracování patentových nároků a abstraktu, které zpravidla nesou klíčové informace o vynálezu, vzhledem k formalizované struktuře však může být těžké z nich vyčíst pravou podstatu a účel vynálezu. Doplnující informace a širší pohled na předkládané řešení pak zahrnuje popis vynálezu, který ale může být také zdrojem šumu[17].

Prvním krokem analýzy je předzpracování dokumentu pomocí nástrojů NLP, které byly popsány výše. Prototypem pro tuto analýzu patentových dokumentů jsou programy PatEXPERT a nověji TOPAS Workbench[18], který při zpracování patentových textů využívá rozpoznávání jednotek textu, identifikaci slovních řetězců, extrakci komponentů vynálezu či segmentaci a přiřazování úseků textu mezi nárokem a popisem. Rozpoznávání jednotek textu přitom spočívá v identifikaci podstatných jmen či podstatných jmen s přívlastkem a přiřazení těchto jednotek k oblasti techniky, dále v rozpoznávání citací, standardizovaných termínů (např. fyzikálních jednotek) či vlastních jmen.

Kromě toho se využívá identifikace technických jednotek textu (např. obráběcí zařízení). Tyto jednotky se v patentové literatuře vyskytují častěji než v jiné literatuře, často následují po (ne)určitých členech a zájmenech anebo se shodují s pojmy uvedenými v názvu vynálezu. Identifikace slovních řetězců spočívá v rozpoznávání sekvencí textu, které jsou zásadní jak pro analýzu textu živým odborníkem, tak pro počítačové zpracování.

Následně je segmentací text rozdělen do oddělených úseků, které se liší obsahem, formou i typem informací, které z nich lze získat. Jde např. o rozdělení textu na standardní kapitoly patentových přihlášek (oblast techniky, dosavadní stav techniky, podstata vynálezu, seznam obrázků a příkladná provedení), které se nejnadhěji provádějí na základě oddělovacích nadpisů kapitol. Následuje segmentace textu do úseků charakteristických pro tyto kapitoly, dále do tematických úseků popisujících cíle, účel a výhody vynálezu apod. Posledním důležitým bodem zpracování textu je nalezení a přiřazování úseků textu z nároků k příslušným úsekům popisu. Úseky popisu přitom uvádějí tytéž znaky, ale navíc s doplněním detailů, vysvětlením pojmů nebo parafrází slovního spojení uvedeného v nároku, což se pak využívá např. při sumarizaci textu pro získání kontextu (porozumění obsahu a extrakci informací).

V oblasti výzkumu technik pro analýzu patentových dokumentů z hlediska novosti nebo obecně patentovatelnosti existují různé přístupy, např. model zaměřený na extrakci delších řetězců textů z popisu vynálezu s validací modelu na dokumentech z konkrétní oblasti techniky, což pomáhá interpretaci podstaty vynálezu[17]. Inovativní přístup pro posuzování novosti vynálezů AI modelem zvolili Chikkamath a kol.[16], kteří jako první svůj model trénovali na párech patentové přihlášky a vydané rešeršní zprávy úřadu, která se vyjadřovala k patentovatelnosti řešení. Posouzení novosti bylo definováno jako problém párové binární klasifikace, který dokumenty rozděluje do dvou tříd (pozitivní, může být nový; a negativní, nemůže být nový).

Pro interní potřeby úřadů lze tyto metody potenciálně využít jako podklad pro kvalifikované rozhodování ve věci řízení o patentových přihláškách. Pokud by však měla být zodpovědnost např. za zamítnutí přihlášky vynálezu zcela přenesena z konkrétního examinátora na AI, je dle WIPO nutné nejdříve vyřešit otázku důsledků

takového rozhodnutí. Analýza patentových dokumentů na základě výše uvedených metod je rovněž diskutována ve spojení s možnou automatickou detekcí výluk z patentovatelnosti, analýza nároků ve spojení s jejich interpretací v popise pak může sloužit i pro účely určovacích řízení a posuzování porušování práv.

4. Využití nástrojů umělé inteligence vybranými národními a regionálními úřady průmyslového vlastnictví

Lídrem ve využití sofistikovaných nástrojů AI je WIPO, přičemž část z nich využívá pouze pro své vlastní potřeby, část poskytuje dalším regionálním nebo národním úřadům a část z nich je také volně přístupná veřejnosti. Samotný úřad využívá AI zejména pro automatizované třídění přichozích patentových přihlášek k průzkumovým pracovníkům a předběžné rešerše na stav techniky, vyhledávání podobnosti ochranných známek a průmyslových vzorů (obrázku i textů či výrazů ve třídách zboží a služeb), strojové překlady patentových textů a pro služby chatbota.

Veřejnosti přístupné AI nástroje pak zahrnují např. strojový překladáč WIPO Translate v rámci databáze PATENTSCOPE, který byl vyvinut speciálně pro potřeby WIPO a trénován na datech z otevřených zdrojů. V současné době je volně dostupný ve všech deseti oficiálních jazycích WIPO a podle šetření WIPO je v oblasti patentových dokumentů spolehlivější a přesnější než jeho konkurent Google Translate[19]. V oblasti ochranných známek je volně dostupné obrázkové vyhledávání v rámci databáze Global Brand Database (WIPO Image Similarity Search), dále asistent Vídeňského třídění (WIPO Vienna Classification Assistant) a asistent pro výběr výrazů ve třídách zboží a služeb (Global Goods and Services Terms Explorer). Obrázkové vyhledávání bylo dosud implementováno do systémů 45 úřadů po celém světě a pokrývá téměř 38 milionů ochranných známek[20].

Nástroje pro automatické třídění a reklasifikaci patentových spisů, generování vyhledávacích dotazů a provádění automatických rešerší na stav techniky využívá také Evropský patentový úřad (EPO), další nástroje jsou pak využívány pro automatické generování anotací v patentové literatuře, vyhledávání obrázků či výkresů a také pro indexování

číselných hodnot a chemických sloučenin. EPO jako jednotný patentový systém EU sdružuje patenty v 38 evropských jazycích, a proto je jednou z priorit EPO také vývoj strojového překladu. Strojový překladač EPO vyvinulo v kooperaci se společností Google, a to s důrazem na speciální znaky patentových nároků, kde na základě této dohody nejprve Google poskytl EPO technologii strojového překladu a EPO následně Googlu umožnilo přístup k přeloženým patentovým dokumentům a jejich použití pro optimalizaci této technologie[21]. Systém Patent Translate je dnes využíván ve volně dostupném evropském registru a veřejné patentové databázi Espacenet[22].

Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) byl v roce 2021 vyhodnocen jako nejinnovativnější IP úřad a na AI inovacích úzce spolupracuje také s jihokorejským národním úřadem (KIPO)[23]. Vzhledem k tomu, že EUIPO jako unijní instituce poskytuje služby v rámci celé EU, podstatná část informací a obsahu na webových stránkách musí být dostupná ve všech jazycích EU. Jako přijímající instituce pro přihlášky unijních ochranných známek a průmyslových vzorů úřad využívá vlastní systém pro obrázkové vyhledávání ochranných známek a průmyslových vzorů v databázi eSearch Plus[24], která rovněž nabízí vhodné třídy Vídeňského nebo Locarnského třídění. Kromě toho EUIPO spustil chatbota jako virtuálního asistenta pro snadné elektronické podávání přihlášek, který mimo jiné zahrnuje AI nástroj pro výběr vhodných tříd zboží a služeb pro ochranné známky, a dále funkci sémantického vyhledávání vhodných výrazů v rámci těchto tříd (Goods and Services Search). Nástroje strojového překladu pak EUIPO využívá také pro překlady v oblasti judikatury prostřednictvím systému eSearch Case Law, kde poskytuje automatické překlady rozhodnutí Úřadu[24].

Americký patentový a známkový úřad (USPTO) v oblasti patentového průzkumu vyvinul unikátní program kombinující AI na velkých datech a strojovém učení (byl vyvíjen jako interní, ale s využitím volně dostupných zdrojů dat), který je využíván pro vyhledávání/rešerše a pro třídění. V rámci interních rešeršních nástrojů pro průzkum patentových přihlášek USPTO poměrně nedávno přidal také novou na AI založenou funkci podobnostního vyhledávání patentových dokumentů[25]. Vlastní systém pro obrázkové vyhledávání Úřad využívá v oblasti patentových rešerší, zejména u tzv. design patentů, a dále při

vyhledávání a posuzování podobnosti ochranných známek v rámci systému Trademark Image Search. USPTO provozuje také veřejně dostupný vyhledávací nástroj ISAT (Inventor Search Assistant Tool), který má sloužit soukromým subjektům jako startovací bod pro vyhledávání relevantního stavu techniky[26]. Kromě toho využívá také chatovacího asistenta pro poskytování informací o ochraně průmyslových práv a podávání elektronických přihlášek. Chatbot usnadňuje také zjištění stavu patentové přihlášky nebo registrace ochranné známky zadáním prostého dotazu ve stylu „Check status of application No.“, na základě kterého chatbot uživatele navede k požadovaným informacím[27].

Pro všechny velké i menší úřady průmyslového vlastnictví je vývoj a vylepšování stávajících AI nástrojů prioritou a v kontextu rychlého technologického vývoje se jeví jako nevyhnutelný. Některé úřady pro tyto účely rovněž přizpůsobují svou současnou praxi tak, aby měly k dispozici dostatek kvalitních dat k trénování vlastních AI modelů. Příkladem je EPO, který pro jednotný evropský patent vyžaduje povinnost dodání překladu v alespoň jednom dalším úředním jazyce EU, přičemž tento překlad má sloužit pro další trénování strojových překladačů. Prohlubování integrace AI nástrojů pro zpracování dat průmyslového vlastnictví je velkým příslibem pro globální sdílení, šíření a extrakci informací a urychlení technologického vývoje.

Závěr

Využití nástrojů umělé inteligence, zejména metod strojového učení a umělých neuronových sítí, nachází již dnes praktické využití v řadě specializovaných aplikací v oblasti průmyslových práv. V informačních systémech většiny národních a regionálních úřadů jsou úspěšně implementovány interní nebo i veřejně dostupné nástroje pro automatickou klasifikaci, vyhledávání a analýzu patentových dokumentů i ochranných známek, strojové překlady či konverzační nástroje pro poskytování kvalitních služeb a zákaznické podpory. Výhodou těchto nástrojů je, že jsou přizpůsobeny specifické povaze textových i obrazových dat v oblasti patentů, průmyslových vzorů i ochranných známek, a podstatně tak zvyšují rychlost i efektivitu jejich analýzy. Mimo instituce mohou být tyto nástroje využívány také pro řízení procesů a rozhodování v kontextu ochrany průmyslového vlastnictví v soukromém sektoru. ✓

Seznam pramenů a odborné literatury:

- [1] ANDRESEN, Scott L. John McCarthy: father of AI. *IEEE Intelligent Systems*, 2002, 17.5: 84-85.
- [2] WIPO, „Frequently Asked Questions: AI and IP Policy“. Dostupné z www: https://www.wipo.int/about-ip/en/artificial_intelligence/faq.html.
- [3] COPELAND, B. J. „artificial intelligence“. *Encyclopedia Britannica*, 21 Mar. 2024. Dostupné z www: <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>. Accessed 15 November 2024.
- [4] IBM, „Featured topics. Demystify transformative technologies. Decode tech topics with content crafted by IBM experts.“. Dostupné z www: <https://www.ibm.com/topics>.
- [5] CHAUDHURI, Arindam, et al. *Optical character recognition systems*. Springer International Publishing, 2017.
- [6] ARISTODEMOU, Leonidas; TIETZE, Frank. The state-of-the-art on Intellectual Property Analytics (IPA): A literature review on artificial intelligence, machine learning and deep learning methods for analysing intellectual property (IP) data. *World Patent Information*, 2018, 55: 37–51.
- [7] KRIER, Marc; ZACCA, Francesco. Automatic categorisation applications at the European patent office. *World Patent Information*, 2002, 24.3: 187–196.
- [8] CSURKA, Gabriela. Document image classification, with a specific view on applications of patent images. In: *Current Challenges in Patent Information Retrieval*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2017. p. 325–350.
- [9] ALSHOWAISH, Hayfa; AL-OHALI, Yousef; AL-NAFJAN, Abeer. Trademark image similarity detection using convolutional neural network. *Applied Sciences*, 2022, 12.3: 1752.
- [10] VANDAMME, Thomas; CABAY, Julien; DEBEIR, Olivier. A Quantitative Evaluation of Trademark Search Engines' Performances through Large-Scale Statistical Analysis. In: *Proceedings of the Nineteenth International Conference on Artificial Intelligence and Law*. 2023. p. 343–350.
- [11] VROCHIDIS, Stefanos; MOUMTZIDOU, Anastasia; KOMPATSIARIS, Ioannis. Concept-based patent image retrieval. *World Patent Information*, 2012, 34.4: 292–303.
- [12] GONG, Ming, et al. Recognizing figure labels in patents. In: *CEUR Workshop Proceedings: Proceedings of the Workshop on Scientific Document Understanding co-located with 35th AAAI Conference on Artificial Intelligence (AAAI 2021)*. 2021.
- [13] TINSLEY, John. Machine translation and the challenge of patents. In: *Current Challenges in Patent Information Retrieval*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2017. p. 409–431.
- [14] IBM, CHURCH, Bella, „5 types of chatbot and how to choose the right one for your business“, 2022. Dostupné z www: <https://www.ibm.com/blog/chatbot-types/>.
- [15] Carson Patents, „Using Chatbots for Patent Searching“. Dostupné z www: <https://carsonpatents.com/chatbots-for-patent-searching/>.
- [16] CHIKKAMATH, Renuksamy, et al. An empirical study on patent novelty detection: A novel approach using machine learning and natural language processing. In: *2020 Seventh International Conference on Social Networks Analysis, Management and Security (SNAMS)*. IEEE, 2020. p. 1–7.
- [17] SON, Junyoung, et al. AI for Patents: A Novel Yet Effective and Efficient Framework for Patent Analysis. *IEEE Access*, 2022, 10: 59205-59218.
- [18] BRÜGMANN, Sören, et al. Towards content-oriented patent document processing: Intelligent patent analysis and summarization. *World Patent Information*, 2015, 40: 30–42.
- [19] WIPO, „Artificial Intelligence Tools and Applications at WIPO“. Dostupné z www: <https://www.wipo.int/web/ai-tools-services>.
- [20] WIPO, „Index of AI initiatives in IP offices“. Dostupné z www: https://www.wipo.int/about-ip/en/artificial_intelligence/search.jsp?technology_id=&territory_id=.
- [21] KRAVETS, L. G. The first steps in developing machine translation of patents. *World Patent Information*, 2013, 35.3: 183–186.
- [22] EPO, „Artificial intelligence“, 2022. Dostupné z www: <https://www.epo.org/en/news-events/in-focus/ict/artificial-intelligence>.
- [23] World Trademark Review, „EUIPO and KIPO ranked most innovative IP offices in the world“, 2022. Dostupné z www: <https://www.worldtrademarkreview.com/article-euipo-and-kipo-ranked-most-innovative-ip-offices-in-the-world>.
- [24] EUIPO, „New EUIPO AI tools empowering customer Services“. Dostupné z www: <https://euipo.europa.eu/knowledge/course/view.php?id=4531>.
- [25] USPTO, „New artificial intelligence functionality in PE2E Search“. Dostupné z www: <https://www.uspto.gov/sites/default/files/documents/ai-sim-search.pdf>.
- [26] Inventors Digest, „Your USPTO: News Flash – Start Your Search With the Inventor Search Assistant Tool“, 2022. Dostupné z www: <https://www.inventorsdigest.com/articles/your-uspto-news-flash-start-your-search-with-the-inventor-search-assistant-tool/>.
- [27] USPTO, „USPTO Virtual Assistant now available for Patents customers“, 2023. Dostupné z www: <https://www.uspto.gov/about-us/news-updates/uspto-virtual-assistant-now-available-patents-customers>.

Nařízení o umělé inteligenci v kontextu autorských práv

Mgr. Lucie Solanská Velflová,

samostatné oddělení autorského práva, Ministerstvo kultury

Úvod

Překotný vývoj a rozšíření technologie umělé inteligence (zkráceně AI – z anglického výrazu artificial intelligence) mezi širokou veřejností, především obecných modelů a obecných systémů AI, přináší nové příležitosti a právní i faktické výzvy nejen pro nositele práv k předmětům ochrany a pro kreativní sektor vůbec.

Systémy generativní AI nyní umožňují, že i uživatel bez jakékoli odborné, umělecké či technické průpravy je schopen velmi rychle a levně na základě vlastního promptu (zadání) nechat vytvořit texty odborné nebo umělecké či vizuální anebo audiovizuální obsah abstraktní i vysoce realistický, k jehož pořízení by jinak bylo nutno vyvinout významné úsilí, resp. využít časově i finančně nákladných profesionálních vizuálních efektů. Neustále se zdokonalující generativní obecné modely AI snižují nezbytné personální i finanční náklady na vytváření a poskytování obsahu a urychlují výrobní proces, čímž pohánějí ekonomický růst a demokratizují tvorbu a šíření multimediálního obsahu. Obsah vygenerovaný pomocí AI nachází stále větší uplatnění nejen mezi amatéry, ale také v profesionální kreativní oblasti a dokáže zdařile zastupovat autorskou tvorbu bez příliš patrných rozdílů, přinejmenším v jednodušších kreativních projektech. S růstem schopnosti těchto systémů konkurovat „tradičním“ autorům a umělcům tak vyvstává otázka, zda nebude nutné předefinovat roli „lidských kreativců“ v rámci kreativních procesů.

Nové technologie jdou odnepaměti ruku v ruce s proměnami společnosti, mimo jiné se změnami na trhu práce.

Kromě těchto předvídatelných mimoprávních důsledků však technologie AI vyvolává právem nepředvídanou nerovnováhu (právní problémy) ve vztahu mezi autory, výkonnými umělci a dalšími nositeli práv na jedné straně a mezi poskytovateli a uživateli systémů AI na straně druhé. Povaha systémů AI a způsob jejich fungování totiž nejsou zcela reflektovány stávajícím právním rámcem ochrany práv.

K trénování modelů AI je třeba velkého množství dat, včetně autorskoprávně chráněného obsahu, aniž by mnohdy bylo využití takového obsahu ve prospěch nositelů práv adekvátně vypořádáno, resp. kompenzováno. Předmětem diskuzí právníků a dalších odborníků zabývajících se AI a jejími dopady na kreativní sektor je v dnešní době právě téma **odměňování** nositelů práv za vytěžení autorskoprávně chráněného obsahu, otázky týkající se **transparentnosti** systémů možností nositelů práv zjistit a prokázat, jaká (konkrétní) data byla k trénování modelu využita (efekt černé skříňky) nebo otázky týkající se **odpovědnosti za zásahy** do práv k autorskoprávně chráněnému obsahu. Kromě toho se diskutuje také o tom, komu, za jakých podmínek a zda vůbec přiznat **autorství** k obsahu vytvořenému prostřednictvím (*AI-generated*) anebo s pomocí (*AI-assisted*) nástrojů AI, a zda by nebylo vhodné k ochraně *AI-generated* výtvorů, a případně i k ochraně samotných modelů AI, zavést nový režim ochrany **právem duševního vlastnictví *sui generis*** (obdobně jako je tomu u práv pořizovatele databáze).

Proměny kreativního průmyslu a související ekonomické důsledky spojené s vývojem AI a dalších technologií a se změnami ve způsobu přijímání obsahu spotřebitel-skou veřejností v loňském roce vykulminovaly ve **stávky amerických odborových organizací sdružujících profesionály v audiovizi** – scénářistické organizace WGA

(*Writers Guild of America West*) a herecké organizace SAG-AFTRA (*Screen Actors Guild-American Federation of Television and Radio Artists*), zčásti motivované i obavami z využívání výsledků činnosti scénáristů a herců k trénování AI a z jejich nahrazování v přípravných, výrobních i postprodukčních procesech. Půlroční stávky byly ukončeny uzavřením nových dohod (v zásadě odpovídajících kolektivním smlouvám vyššího typu) AMPTP (*Alliance of Motion Picture and Television Producers*) – organizace zastupující televizní a filmové producenty, s WGA a s SAG-AFTRA, které tvůrcům a umělcům poskytují určité záruky proti nekontrolované a nekompensované exploataci jejich práce v souvislosti s využíváním technologie AI. SAG-AFTRA letos zahájila další stávku reagující na využívání technologie AI v audiovizuálním průmyslu, tentokrát v souvislosti s vytvářením digitálních replik umělců v rámci interaktivních mediálních (především videoherních) projektů (dotýkající se již zmíněných otázek souhlasu, transparentnosti a kompenzace).¹ Umělá inteligence vyvolává i další reakce napříč kreativním sektorem, viz též nedávná iniciativa Prohlášení o AI trénování (*Statement on AI training*), které upozorňuje na závažnost hrozby, kterou představuje nelicencované užívání autorských děl k trénování generativní AI pro živobytí lidí stojících za vznikem těchto děl. Prohlášení již podepsalo více než deset tisíc signatářů z kreativních odvětví (jednotlivců i organizací), mezi nimi například Björn Ulvaeus z ABBA, Mezinárodní autorské forum (IAF) či Česká národní skupina Mezinárodní federace hudebního průmyslu (ČNS IFPI).

Flexibilnější **samoregulaci** AI ze strany soukromých profesních organizací pozvolna následuje **regulace AI na úrovni států a nadstátních organizací**, ať už se jedná o aktualizovanou **Národní strategii umělé inteligence 2030** (NAIS) schválenou českou vládou dne 24. července 2024, nebo o mezinárodní **Rámcovou úmluvu o umělé inteligenci, lidských právech, demokracii a právním státu Rady Evropy**,

Zásadní právní vývoj probíhá v Evropské unii, zejména díky přijetí nového unijního nařízení – tzv. aktu o umělé inteligenci, někdy označovaného zkratkou AIA.

kteřá se dne 5. 9. 2024 otevřela k ratifikaci a jež vzhledem ke své rámcové povaze vytyčuje společné cíle, avšak volbu vhodných nástrojů k jejich dosažení ponechává na jednotlivých signatářích.²

Zásadní právní vývoj probíhá v Evropské unii, zejména díky přijetí nového unijního nařízení – tzv. **aktu o umělé inteligenci**, někdy označovaného zkratkou AIA.³ Kromě nařízení se ještě pracuje na **směrnici o přizpůsobení pravidel mimosmluvní občanskoprávní odpovědnosti umělé inteligenci, jejíž návrh**⁴ Evropská komise (Komise) představila v září 2022. Dle návrhu by měla být poškozeným systémy AI (znevýhodněným efektem černé skříňky) zajištěna účinnější ochrana díky konstrukci vyvratitelných domněnek v rámci procesního dokazování odpovědnosti za škodu. Nařízení a připravovaná směrnice mají dle záměru Komise představovat dvě strany téže mince – na jedné straně **bezpečnost** reprezentovanou nařízením

1 Aktuální stav vyjednávání (požadavků SAG-AFTRA a návrhů videoherních studií) lze zjistit z přehledu [zde](#).

2 Ke dni sepsání tohoto článku je mezi **signatáři Rámcové úmluvy o AI a lidských právech** Evropská unie a některé evropské státy, ale také Spojené království nebo Spojené státy americké.

3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci a mění nařízení (ES) č. 300/2008, (EU) č. 167/2013, (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 a (EU) 2019/2144 a směrnice 2014/90/EU, (EU) 2016/797 a (EU) 2020/1828 (akt o umělé inteligenci).

4 Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. 9. 2022, COM(2022) 496 final, 2022/0303(COD), o přizpůsobení pravidel mimosmluvní občanskoprávní odpovědnosti umělé inteligenci (směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci) {SEC(2022) 344 final} – {SWD(2022) 318 final} – {SWD(2022) 319 final} – {SWD(2022) 320 final}.

soustředícím se na prevenci rizik, na druhé straně **odpovědnost** reprezentovanou připravovanou směrnicí, pro případ, že preventivní pravidla nařízení nebudou k předejití škody dostatečná.

Cesta k evropskému nařízení o umělé inteligenci

Komise si předložením [návrhu nařízení o AI](#) v roce 2021⁵ dala za cíl nastavit společný právní rámec zavádění a vývoje technologie umělé inteligence, jenž by zamezil tříštění jednotného unijního trhu partikulární regulací za strany členských států, skloubit zájem na ochraně základních práv a bezpečnosti osob a na konkurenceschopnosti unijních tržních aktérů v globálním prostředí podporou technologického pokroku a inovací, a tím budovat důvěru a právní jistotu dotčených subjektů při zavádění technologie. Nařízení je součástí širšího evropského přístupu k umělé inteligenci a navazuje na [Koordinovaný plán pro umělou inteligenci z roku 2018](#),⁶ aktualizovaný v roce 2021,⁷ a také na [Bílou knihu o umělé inteligenci](#).⁸

Nařízení bylo přijato dne 13. června 2024 a platnosti nabývalo 1. srpna 2024. Účinnosti budou jednotlivé části nařízení nabývat postupně.

Cílem nařízení je podpora inovací a zavádění důvěryhodné AI, zaměřené na člověka a zajišťující vysokou úroveň ochrany zdraví, bezpečnosti a základních práv. Nařízení je přímo použitelné ve všech členských státech Evropské unie a po schválení v příslušném schvalovacím řízení i v rámci EHP (Island, Lichtenštejnsko a Norsko). Nařízení se vztahuje nejen na unijní aktéry, ale také na jinde usazené poskytovatele systémů i obecných modelů AI, kteří je v Unii uvádějí na trh anebo do provozu.

Komise pro předpis zvolila **metodu minimální regulace** založenou na **klasifikaci rizik**. **Zakázány** tak měly být pouze ty systémy, které byly optikou ochrany základních práv a bezpečnosti **nejškodlivější** (systémy využívající zranitelnosti některých skupin osob, zneužívající nashromážděné informace v nesouvisejících sociálních kontextech nebo nedůvodným či nepřiměřeným způsobem, nebo systémy umožňující některé způsoby biometrické identifikace osob „v reálném čase“) a **regulací** (jen) **zatíženy** pouze ty systémy, které v tomto ohledu představovaly **vysoké riziko** (ostatní, nezakázané systémy biometrické identifikace „v reálném čase“, i „zpětně“, některé systémy využívané v oblastech řízení a provozování kritické infrastruktury, vzdělávání, zaměstnávání, základních služeb a dávek, migrace a azylu nebo soudnictví, jakož i systémy řadící se mezi bezpečnostní komponenty produktů nebo samy jako takové produkty podléhající regulaci vybranými unijními harmonizačními předpisy s povinností posouzení shody třetí stranou).⁹

Ostatní systémy AI navrhovala Komise buď neregulovat vůbec, nebo jen skrze omezenou povinnost transparentnosti poskytovatelů a uživatelů systémů AI. Uživatelé systému AI mělo být patrné buď z výslovně poskytovatelem poskytnuté informace nebo z okolností, že komunikuje se systémem AI (v případě systémů určených k interakci s fyzickými osobami), nebo měl být poskytovatelem informován o fungování systému (v případě systémů pro rozpoznávání emocí nebo biometrickou kategorizaci). V případě obsahu vytvořeného či manipulovaného pomocí AI (systémů pro deep fakes) měl být uživatel povinen zveřejnit, že obsah byl uměle vytvořen nebo manipulován.

Po předložení návrhu unijním zákonodárcům – Evropskému parlamentu (Parlament) a Radě Evropské unie

5 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 21. 4. 2021, COM(2021) 206 final, 2021/0106(COD), kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci (akt o umělé inteligenci) a mění určité legislativní akty Unie {SEC(2021) 167 final} – {SWD(2021) 84 final} – {SWD(2021) 85 final}.

6 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 7. prosince 2018, COM/2018/795 final, Koordinovaný plán v oblasti umělé inteligence.

7 Příloha sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 21. 4. 2021, COM(2021) 205 final, Podpora evropského přístupu k umělé inteligenci.

8 Bílá kniha ze dne 19. února 2020, o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře, COM(2020) 65 final.

9 Srov. důvodová zpráva k návrhu viz výše a průvodní dokument k návrhu {COM(2021) 206 final} – {SEC(2021) 167 final} – {SWD(2021) 84 final}.

(Rada), však rozmach technologie AI stále rychleji nabíral na tempu a v průběhu legislativního procesu vyvstala potřeba přizpůsobit návrh Komise novým realitám – především nástupu generativních a jiných obecných modelů a systémů AI.

Rada byla v tomto směru zdrženlivější a v rámci **obecného přístupu**¹⁰ ze dne 6. prosince 2022 navrhovala některé požadavky kladené na vysoce rizikové systémy vztáhnout i na obecné systémy AI – pouze však v rozsahu a za podmínek dle prováděcího předpisu Komise, který by vzešel z konzultací a podrobného posouzení dopadů. Kromě toho požadovala z působnosti nařízení (výslovně) vyloučit pravomoci členských států v oblasti národní bezpečnosti a dále systémy, jejichž výstupy slouží výhradně k vojenským či obranným účelům či k účelům vědeckého výzkumu a vývoje. Ostatní Radou navrhované změny představovaly zejména zpřesnění a vyjasnění již existujících pravidel.

Parlament oproti tomu prostřednictvím **pozměňovacích návrhů** požadoval, aby byly poskytovatelům obecných modelů uloženy přímé povinnosti zahrnující zavedení systémů řízení rizik, přijetí environmentálně a energeticky odpovědných opatření a záruk proti zapojování nevhodných anebo zkreslujících zdrojů dat, povinnost vést technickou dokumentaci a vypracovat podrobný „návod k použití“ modelu AI nebo povinnost zajistit odpovídající záruky proti generování protiprávního obsahu. Parlament rovněž reflektoval nové jevy související s dopady rozvoje modelů generativní AI (nejen) na kreativní sektor a navrhl, aby byli jejich poskytovatelé povinni dokumentovat a zveřejňovat dostatečně podrobná **shrnutí použití tréninkových dat chráněných podle autorského práva, a rozšířit povinnost transparentnosti** i na obecné systémy.

Ve výsledném **kompromisním znění** nařízení vzešlém z dohody dosažené v rámci tzv. dialogu (interinstitucio-

nální politické jednání mezi Radou, Parlamentem a Komisí) dne 9. prosince 2023 byly zachovány výluky požadované Radou týkající se systémů pro národní bezpečnost, vojenské a obranné účely a vědu a výzkum a došlo k rozšíření původního seznamu zakázaných systémů AI o systémy biometrické kategorizace využívající biometrické údaje k třídění osob na základě zvláštních kategorií osobních údajů, systémy pro posuzování rizik spáchání trestného činu na základě profilování nebo posouzení osobnostních znaků a vlastností fyzické osoby (leďa by takové posuzování bylo založeno na objektivních a ověřitelných skutečnostech přímo souvisejících s trestnou činností), k vytváření či rozšiřování databáze rozpoznávání obličeje prostřednictvím necíleného získávání zobrazení obličeje z internetu nebo kamerových záznamů a o systémy pro rozpoznávání emocí na pracovištích a ve vzdělávacích institucích (leďa by tak bylo činěno z lékařských nebo bezpečnostních důvodů). Rada a Parlament se též dohodli na zaktování postupu, jímž by se poskytovatel systému jinak spadajícího do vybraných kategorií vysoce rizikových systémů mohl vyvázat ze zvláštních povinností kladených na tyto systémy, nepředstavuje-li jeho systém významné riziko újmy na zdraví, bezpečnosti nebo na základních právech fyzických osob a neprovádí-li profilování fyzických osob.¹¹

Do finálního znění nařízení byla prosazena i navrhovaná povinnost poskytovatelů obecných systémů vést technickou dokumentaci a vypracovat „návod k použití“ obecného modelu a povinnosti zajistit odpovídající záruky proti vytváření protiprávního obsahu v něm byla zpřesněna na povinnost **zavést politiku pro dodržování práva Unie v oblasti autorského práva a práv souvisejících, a to ve vazbě na určení a dodržování výhrady práv** (tzv. *opt-out*) vyjádřené podle čl. 4 odst. 3 **směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu** (DSM směrnice).¹² Povinnost dokumentovat a zveřejňovat dostatečně podrobná shrnutí použitých tréninkových dat

10 Obecný přístup je dokument přijatý na základě politické dohody na úrovni Rady v době, kdy Rada vyčkává na zaujetí postoje k návrhu Evropským parlamentem v prvním čtení, k urychlení jednání o znění předpisu mezi jednotlivými institucemi EU.

11 Tato možnost se však nakonec vztahuje pouze na ty systémy, které jsou v platném znění nařízení zařazeny do jeho přílohy III (dle čl. 6 odst. 2 AIA), tedy ne na ty, které jsou jako vysoce rizikové klasifikovány proto, že se řadí mezi komponenty nebo produkty podléhající regulaci harmonizačními předpisy s povinností posouzení shody třetí stranou ve smyslu přílohy I nařízení (dle čl. 6 odst. 1 AIA).

12 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES.

(resp. „shrnutí obsahu používaného pro odbornou přípravu obecného modelu AI“) by měla být realizována na základě **vzoru poskytnutého nově ustaveným specializovaným Evropským úřadem pro umělou inteligenci (Úřad pro AI) zřízeným** na úrovni Komise v rámci správní struktury Generálního ředitelství pro komunikační síť, obsah a technologie a nadaným pravomocí dohledu především nad povinnostmi poskytovatelů obecných modelů AI a jejich vymáháním.¹³

Přísnější povinnosti hodnocení, zmírňování, dokumentace a hlášení systémových rizik, jakož i zajištění odpovídající úrovně ochrany kybernetické bezpečnosti, byly oproti návrhu Parlamentu přijaty pouze pro poskytovatele obecných modelů klasifikovaných jako **obecné modely AI se systémovým rizikem**.

Institucionální rámec správy AI na unijní úrovni je kromě již zmíněného Úřadu pro AI tvořen také **Evropskou radou pro umělou inteligenci** s pomocnou, koordinační, poradní a osvětovou úlohou, složenou ze zástupců delegovaných z členských států, **Poradním fórem** k reprezentaci komerčních i nekomerčních zájmů a **Vědeckou komisí nezávislých odborníků**, jejichž expertizy budou moci stanoveným postupem využívat nejen unijní instituce, ale i členské státy.¹⁴

Dosažená dohoda o výsledné podobě nařízení byla formálně potvrzena Evropským parlamentem dne **13. března 2024** a posléze Radou dne **21. května 2024**, načež bylo nařízení dne 13. června 2024 podepsáno předsedy Parlamentu a Rady a dne 12. července 2024 vyhlášeno v Úředním věstníku Evropské unie.

Jak již bylo zmíněno, nařízení má odstupňovanou účinnost. Nejprve od 2. února 2025 vstoupí v účinnost zákaz některých systémů AI, od 2. srpna 2025 nabude účinnosti právní úprava požadavků na obecné modely AI a institucionálního zakotvení AI, včetně sankcí, od 2. srpna 2026 pak další velká část pravidel AIA, včetně pravidel o transparentnosti, zatímco na systémy z kategorie

komponentů a produktů podléhajících regulaci vybranými harmonizačními předpisy s povinností posouzení shody třetí stranou se požadavky kladené na vysoce rizikové systémy budou vztahovat s odloženou účinností až od 2. srpna 2027.

Nástroje ochrany autorských práv a transparentnosti v aktu o umělé inteligenci

A co tedy pro autory a nositele dalších práv chráněných autorským zákonem znamená nové unijní nařízení o AI? Ačkoli se předpis v platném znění i po změnách prosazených ve vyjednávání mezi Parlamentem a Radou primárně soustředí na technologii, její bezpečný vývoj a zavádění a některé s tím související nejzávažnější průvodní jevy, nositelům autorských práv přináší určité záruky a nástroje na ochranu před zásahy do jejich práv.

Nařízení přitom navazuje na stávající unijní rámec ochrany práv autorských, zejména na **výjimku pro vytěžování textů a dat** (*text and data mining*) dle čl. 4 DSM směrnice (TDM výjimka).

Subjektům, které AI vyvíjejí nebo zavádějí, nařízení naopak přináší nové povinnosti, které zmíněným zárukám odpovídají. Tyto povinnosti by měly být úměrné a přiměřené typu poskytovatele modelu a neměly by se vztahovat na osoby, které vyvíjejí nebo používají modely pro nekomerční anebo vědecké účely.¹⁵

Co se týká konkrétních nástrojů ochrany v nařízení o AI, jedná se především o nástroje transparentnosti na vstupu (povinnost **zveřejnit dostatečně podrobné shrnutí obsahu** používaného pro trénování obecného modelu AI dle čl. 53 odst. 1 písm. d) AIA) a na výstupu (povinnost **označovat obsah** vytvářený umělou inteligencí anebo s její pomocí za podmínek dle čl. 50 AIA) a dále o povinnost **zavést politiku pro dodržování autorských práv** (čl. 53 odst. 1 písm. c) AIA), doplněné o právní úpravu **kodexů správné praxe** (čl. 56 AIA).

13 Úřad pro AI byl zřízen Rozhodnutím Komise ze dne 24. ledna 2024 (C/2024/1459) o zřízení Evropského úřadu pro umělou inteligenci s platností od 21. února 2024.

14 Dle předběžného harmonogramu zamýšlí Komise nezávislé odborníky do vědecké komise jmenovat na počátku roku 2025 z uchazečů vybraných na základě výzvy k vyjádření zájmu, která má být zveřejněna koncem roku 2024.

15 Viz bod 108 odůvodnění AIA.

– TDM výjimka a souvislost s nařízením o AI

Nařízení jako jedno ze svých východisek přijímá ochranu práv autorských a souvisejících, když se v bodě 105 odůvodnění AIA uvádí, že **jakékoli užití** obsahu chráněného autorským právem **vyžaduje svolení** dotčeného nositele práv, **pokud neplatí výjimky a omezení z autorských práv**. Výjimky a omezení z autorských práv lze uplatňovat pouze 1) v některých zvláštních případech, které 2) nejsou v rozporu s běžným způsobem užití předmětů ochrany a jimiž 3) nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositelů práv (tzv. tříkrokový test).¹⁶

Základ pro aplikaci výjimek a omezení z autorských práv při zavádění technologie AI byl položen zakotvením již zmíněné **TDM výjimky** v ustanovení čl. 4 DSM směrnice. Dle tohoto ustanovení má být uživatelům předmětů ochrany členskými státy umožněno bez nutnosti souhlasu nositele práv užít díla včetně počítačových programů autorů, databáze pořizovatelů databází, výkony výkoných umělců, zvukové a zvukově obrazové záznamy¹⁷ jejich výrobců, záznamy vysílání vysílacích organizací a tiskové publikace jejich vydavatelů, a to jejich **rozmnožováním, resp. vytěžováním** (extrakcí),¹⁸ a jen v tom případě, že k uvedeným předmětům ochrany příslušný uživatel získal **oprávněný (zákonný) přístup**. TDM výjimkou je sledován obecný zájem na podněcování inovací i v soukromém sektoru.¹⁹

Čl. 4 DSM směrnice byl do českého právního řádu implementován novelou autorského zákona²⁰ účinnou od

5. ledna 2023 v podobě **(zákonné) licence k rozmnožování** (díla a dalších předmětů ochrany) **pro účely automatizované analýzy textů nebo dat** upravené v **§ 39c autorského zákona**. Podle tohoto ustanovení „(d) o práva autorského nezasahuje ten, kdo zhotoví rozmnoženinu díla za účelem automatizované analýzy textů nebo dat v digitální podobě, prováděné za účelem získání informací, zahrnujících mimo jiné vzory, tendence a souvztáhnosti (...),“ ledaže si příslušný nositel práv vhodným způsobem výslovně, a v případě předmětů ochrany zpřístupněných veřejnosti na vyžádání (navíc) strojově čitelnými prostředky,²¹ vyhradí, že se tato zákonná licence pro jeho předmět ochrany nepoužije. Pokud si nositel tato práva vyhradí (režim *opt-out* reflektující čl. 4 odst. 3 DSM směrnice), potřebuje poskytovatel k takovému vytěžování díla od nositele práv získat licenci.²²

Autorskoprávní přesah nařízení právě na TDM výjimce a *opt-outu* ve smyslu DSM směrnice (výslovně) staví, když poskytovatelům obecných modelů AI ukládá, aby jejich produkty od počátku zahrnovaly mechanismy k účinnému zajištění dodržování stávajícího unijního autorskoprávního rámce, zejména aby byly na úrovni technických řešení schopné identifikovat a zohlednit *opt-out* z TDM výjimky.²³

Pro případ, že by *opt-out* nebyl respektován anebo bylo-li by do práv k předmětům ochrany (i jinak) zasaženo, nařízení nositelům práv poskytuje již zmíněné nástroje transparentnosti.

16 Srov. § 29 odst. 1 českého autorského zákona, v unijním právu pak bod 44 odůvodnění a čl. 5 odst. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (InfoSoc směrnice), čl. 10 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem nebo bod 6 odůvodnění DSM směrnice a v rámci mezinárodních závazků čl. 13 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).

17 Resp. filmy, kterýžto výraz je pro předměty ochrany odpovídající zvukově obrazovým záznamům ve smyslu českého autorského zákona použit v oficiálním českém znění InfoSoc směrnice.

18 Výjimka tedy nezahrnuje sdělování předmětů ochrany nové veřejnosti.

19 Srov. bod 18 odůvodnění DSM směrnice.

20 Zákon č. 429/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

21 DSM směrnice v bodě 18 odůvodnění jako takový vhodný způsob nabízí metadata a podmínky internetové stránky či služby.

22 Odlišný režim (bez možnosti výhrady práv) platí dle čl. 3 DSM směrnice a § 39d autorského zákona pro vytěžování (automatizovanou analýzu) pro účely vědeckého výzkumu (výzkumná činnost je však z působnosti nařízení o AI jeho čl. 2 odst. 6 vyloučena).

23 Srov. již zmíněný bod 105 odůvodnění, čl. 53 odst. 1 písm. c) AIA.

– *Transparentnost označováním výstupů AI*

Nástroje transparentnosti na výstupu zahrnují **opatření zajišťující transparentnost některých systémů AI**, z nichž jsou pro oblast tvůrčí činnosti relevantní zejména povinnosti poskytovatelů a zavádějících subjektů některých systémů AI týkající se **označování deep fake a jiného syntetického obsahu**.

Poskytovatelům systémů AI vytvářejících zvukový, obrazový, video a textový **syntetický** (tj. i deep fake) **obsah** nařízení ukládá zajistit, aby výstupy těchto systémů byly **označeny ve strojově čitelném formátu a byly zjistitelné jako uměle vytvořené nebo manipulované**, a to např. s využitím dostupných technik, jako jsou vodoznaky, identifikace metadat, kryptografické metody prokazování původu a pravosti obsahu, metody vedení protokolů nebo otisky prstů, ledaže systém plní spíše podružnou, **běžnou asistenční anebo editační funkci** (jako nástroj) a **podstatně nemění vstupní údaje**.

V případě systémů vytvářejících anebo manipulujících **deep fake obsah** musí informaci o umělém vytvoření nebo manipulaci obsahu zveřejnit navíc i zavádějící subjekty. Je-li deep fake obsah **součástí zjevně uměleckého, tvůrčího, satirického, fiktivního či obdobného díla nebo programu**, stačí informaci poskytnout vhodným způsobem, který nebrání požitku z díla, při zachování jeho užitečnosti a kvality (např. v závěrečných titulcích audiovizuálního díla).

– *Politika pro dodržování práva Unie v oblasti autorského práva a práv souvisejících*

Nařízení na poskytovatele obecných modelů AI klade požadavek, aby jejich produkty od počátku zahrnovaly mechanismy k účinnému zajištění dodržování autorského práva (tzv. **politiku pro dodržování práva Unie v oblasti autorského práva a práv souvisejících**), zejména aby byly schopné identifikovat a zohlednit *opt-out*, a to i prostřednictvím nejmodernějších technologií. Tento požadavek platí pro všechny poskytovatele modelů AI uváděných na unijní trh bez ohledu na

jurisdikci, v níž dochází k úkonům trénování relevantním z hlediska autorských práv.²⁴ Upřesnění prvků, které by taková politika měla zahrnovat, bude předmětem kodexů správné praxe, evropských harmonizovaných norem, případně společných pravidel přijatých Komisí.

– *Shrnutí obsahu používaného pro trénování obecného modelu AI*

Poskytovatelé obecných modelů AI jsou povinni vypracovat a zveřejnit dostatečně podrobné **shrnutí obsahu používaného pro odbornou přípravu obecného modelu AI**.

Shrnutí by mělo být „*ve svém rozsahu obecně komplexní, a nikoli technicky podrobné*“, aby dotčeným osobám, včetně nositelů práv, usnadnilo výkon a prosazování jejich práv podle práva Unie, a mělo by obsahovat informace o hlavních souborech dat použitých při trénování modelu, včetně databází a datových archivů, doplněné o vysvětlení použitých zdrojů dat.²⁵

Vzor, jak by takové shrnutí mělo vypadat, připravuje nyní Úřad pro AI na podkladě **veřejné konzultace o důvěryhodných obecných modelech AI** z přelomu léta a podzimu 2024, k níž byli přizváni zástupci akademické obce, průmyslu, zájmových sdružení, nositelů práv či veřejné sféry i další dotčené osoby. Respondenti se v rámci konzultace mohli vyjádřit k tomu, jaké kategorie zdrojů informací a jaké informace požadují za relevantní pro účely vypracování vzoru shrnutí, a uvést, jaké technologie k implementaci *opt-outu* z TDM výjimky jsou jim známy. Kromě toho dostali prostor vyslovit se též k tomu, jaké prvky by měly zahrnovat politiky dodržování autorských práv poskytovatelů obecných modelů AI, nebo sdílet další své související postřehy. Vzor by měl být povinným subjektům dostupný před účinností tomu odpovídající povinnosti v srpnu roku 2025.

– *Kodexy správné praxe*

K upřesnění obecně formulovaných požadavků kladených na poskytovatele a zavádějící subjekty určitých systémů AI, pokud jde o transparentnost, a na

24 Srov. bod 106 odůvodnění, čl. 53 odst. 1 písm. c) AIA.

25 Srov. bod 107 odůvodnění, čl. 53 odst. 1 písm. d) AIA.

poskytovatele obecných modelů AI, mají sloužit unijní **kodexy správné praxe**, vypracované pod záštitou Úřadu pro AI za účasti poskytovatelů i příslušných vnitrostátních orgánů.²⁶

Kodexy mají povinným subjektům sloužit k prokázání souladu s jim uloženými povinnostmi, k čemuž však mohou využít i jiných prostředků, především případných evropských harmonizovaných norem.²⁷

Práce na prvním kodexu správné praxe budou probíhat v plénu a čtyřech pracovních skupinách zaměřených na 1) **transparentnost a pravidla související s autorskými právy**, 2) opatření pro **identifikaci a vyhodnocování rizik**, 3) opatření pro jejich **zmírňování** a 4) pro **vnitřní správu a řízení rizik**. Práce byly zahájeny v návaznosti na zmíněnou veřejnou konzultaci úvodním plenárním zasedáním v září 2024. K představení finálního návrhu prvního kodexu by mělo dojít po závěrečném plenárním zasedání v dubnu 2025, načež má proběhnout vyhodnocení jeho přiměřenosti ze strany Úřadu a Rady pro AI.

Komise může takto připravený kodex schválit jako obecně závazný, nebo sama prováděcím aktem (nejsou-li vypracované kodexy k dispozici nebo nejsou-li adekvátní) stanovit společná pravidla pro plnění předmětných povinností.²⁸

Závěr

Zavádění umělé inteligence kromě mnoha pozitiv přináší i řadu výzev v rovině společenské i právní, které jsou umocněny jen stěží předvídatelným tempem vývoje této technologie. Jakkoli panuje shoda na potřebě umělou inteligenci regulovat, na základě včerejší společenské reality regulujeme dnes to, co bude teprve zítra. V tomto ohledu tak bude zajímavé pozorovat, jaké budou faktické přínosy nařízení o AI pro oblast ochrany práv autorských a souvisejících poté, co příslušná ochranná ustanovení vstoupí v účinnost, a jaké další proměny naší společnosti nám technologie AI teprve přinese. ✓

²⁶ Viz čl. 50, 53, 55 a 56 AIA.

²⁷ Srov. bod 117 odůvodnění AIA.

²⁸ Viz čl. 56 odst. 6 a 9 AIA.

Slovník pojmů

SYSTÉM AI je strojový systém navržený tak, aby po zavedení fungoval s různými úrovněmi autonomie a který po zavedení může vykazovat adaptabilitu a který za explicitními nebo implicitními účely z obdržených vstupů odvozuje, jak generovat výstupy, jako jsou predikce, obsah, doporučení nebo rozhodnutí, které mohou ovlivnit fyzická nebo virtuální prostředí.

OBECNÝ MODEL AI je zpravidla trénován velkým množstvím dat, vykazuje významnou obecnost, je schopen kompetentně plnit širokou škálu různých úkolů a lze jej začlenit do různých navazujících systémů nebo aplikací. Typickým příkladem jsou **GENERATIVNÍ MODELY AI** umožňující flexibilní tvorbu obsahu (např. textu, zvuku, obrázků nebo videa).

OBECNÝ MODEL SE SYSTÉMOVÝM RIZIKEM je obecný model vykazující schopnosti s vysokým dopadem (odpovídající schopnostem zaznamenaným v nejpokročilejších modelech nebo je překračující). Při klasifikaci systémového rizika v obecných modelech se zohledňuje kumulativní množství výpočetních operací použitých pro trénování modelu (automatická klasifikace) nebo další stanovená kritéria, včetně kvality nebo velikosti datového souboru, referenčních hodnot a hodnocení schopností modelu, počtu parametrů modelu nebo registrovaných koncových uživatelů (klasifikace z rozhodnutí Komise).

OBECNÝ SYSTÉM AI je založený na obecném modelu AI (doplňený o uživatelské rozhraní), a je schopen sloužit různým účelům, a to jak pro přímé použití, tak pro integraci do jiných systémů AI.

POSKYTOVATEL vyvíjí (či nechává vyvíjet) systém AI či obecný model AI a uvádí je na trh nebo systém AI do provozu pod vlastním jménem, názvem nebo ochrannou známkou.

ZAVÁDĚJÍCÍ SUBJEKT v rámci své pravomoci využívá systém AI jinak než při osobní neprofesionální činnosti.

AUTORSKÝMI PRÁVY se v tomto článku rozumí veškerá práva chráněná autorským zákonem, tj. zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

SYNETICKÝ OBSAH je obsah vytvořený anebo manipulovaný AI, jehož opakem je **AUTENTICKÝ OBSAH** vytvořený člověkem. **DEEP FAKE OBSAH** je podkategorií syntetického obsahu, která zahrnuje syntetický obrazový, zvukový nebo video obsah, který se podobá existujícím osobám, objektům, místům, subjektům či událostem a který by se mohl nepravdivě jevit jako autentický nebo pravdivý.

Evropské právo

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1594/20

Nárok 1 evropské patentové přihlášky se týkal způsobu přepravy zboží, konkrétně optimalizace dělení zakázky obsahující velký počet balíků na několik nosičů. Před rozdělením této zakázky se matematicky vytvoří několik možných variant dělení a poté se vybere varianta, podle níž se dělení provede s tím, že se určí počet jízd pro různé varianty pro přepravu balíků do cílového skladu.

Senát se ztotožnil s napadeným rozhodnutím v tom, že způsob popsáný v nároku 1 se týká pouze administrativního procesu optimalizace dopravy v oblasti logistiky s přihlédnutím k matematickým metodám dělení zakázek, kterému propůjčuje technický charakter implementace konvenčního počítačového systému. Počítačový systém ani jeho obsluha neprochází žádným dalším technickým školením. Senát nenalezl žádné podrobnosti o implementaci tohoto konceptu ani v nárokovaném předmětu, ani v podlohách jako celku, které by byly dikтовány technickými důvody ovlivňujícími vnitřní fungování počítače. Technické znaky nárokovaného předmětu se tedy týkají pouze počítačově podporované implementace matematicko-obchodní optimalizační metody.

Senát dospěl k závěru, že matematická výpočtová optimalizace pro efektivní rozdělení zakázky nemusí nutně vést k simulaci základního fyzikálního procesu (zde přepravy zboží), ale do předmětu nároku jsou zde zahrnuty i čistě deterministické matematické optimalizace.

Tvrzená úspora energie je přitom čistě spekulativní a nemůže bez dalšího vést k předpokladu technického účinku. To by vyžadovalo dosažení takového účinku pomocí

technických prostředků. V případě nárokovaného předmětu by však úspora energie (pokud by jí bylo skutečně dosaženo) byla výsledkem čistě organizační nebo algoritmické optimalizace, která je v podstatě založena na duševní činnosti. Z toho nelze odvodit žádný technický účinek, aby mohla být uznána vynálezecká činnost.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1246/22

Nárok 1 se týkal způsobu výroby nástrojové oceli pro práci za tepla s vynikající houževnatostí a s určitým prvkovým složením, jehož první krok se týkal získání roztavené oceli s chemickým složením v podstatě shodným jako nástrojová ocel pro práci za tepla, ovšem bez složky Zn. Znak „bez složky Zn“ během tohoto prvního kroku nebyl obsažen v původně podaném nároku.

Aby bylo možné posoudit, zda je pozměněný nárok v souladu s čl. 123(2) EPC, musí být předmět nároku nejprve určen výkladem nároku z pohledu odborníka v oboru. Ve druhém kroku je třeba posoudit, zda je tento předmět uveden v přihlášce tak, jak byla podána.

Podle názoru senátu odborník vykládá výraz „první krok získání roztavené oceli s chemickým složením jako nástrojová ocel pro práci za tepla „bez složky Zn“ tak, že v oceli není během prvního kroku přítomna žádná složka Zn mimo nevyhnutelné nečistoty. Tento znak je jasný a je v souladu s ostatními znaky nároku.

Odborník by měl také na paměti přednost nároků, která se vztahuje i na čl. 123(2) EPC (viz např. T 1473/19), a věděl by, že za daných okolností nelze popis použít k připsání jiného významu nově přidanému znaku nároku,

který sám o sobě poskytuje zkušenému čtenáři jasný a důvěryhodný technický význam.

Pro nově přidaný znak přitom neexistoval žádný základ v přihlášce, jak byla původně podána. V důsledku toho senát dospěl k závěru, že nárok 1 nesplňuje požadavky čl. 123(2) EPC.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1991/21

Nárok 1 jedné z pomocných žádostí se týkal směsi pro práškové lakování ve formě částic, obsahující filmotvornou lakovou matici s efektními pigmenty, přičemž tyto efektní pigmenty měly určitou distribuci velikosti částic.

Senát při posuzování vynálezecké činnosti dospěl k závěru, že předmět podle nároku 1 této žádosti se od dokumentu D14 ze stavu techniky liší znakem distribuce velikosti částic efektních pigmentů.

Pokud jde o vynálezeckou činnost nároku 1, první z oponentů ve svých stížnostních důvodech mimo jiné odkázal na příklad 10 dokumentu D14, na němž byla založena diskuze o vynálezecké činnosti této pomocné žádosti v ústním jednání.

Ve své reakci na stížnost se majitel patentu pouze vyjádřil k námitkám vzneseným oběma oponenty na základě obecného zveřejnění dokumentu D14. V tomto ohledu majitel patentu jako rozlišovací znak zdůraznil pouze znak distribuce velikosti částic efektních pigmentů.

Až při ústním jednání majitel patentu poprvé uvedl, že předmět nároku 1 se liší od pigmentu vyrobeného v příkladu 10 z dokumentu D14 kromě distribuce velikosti částic efektních pigmentů i tím, že pigment z tohoto příkladu je pouze předsměs. Protože předsměs musí být nejprve dále zpracována na směs pro práškové lakování, lze usoudit, že není vhodná pro konečné použití jako práškový lak.

To představuje změnu v podání majitele patentu, jejíž uznání je na uvážení senátu. Posouzení tohoto skutkového tvrzení však vyvolává složité otázky. Nelze totiž bez dalšího vyloučit vhodnost předsměsi pro použití pro práškové lakování. Senát se proto v ústním jednání rozhodl tento argument majitele nepřijmout podle čl. 13(1) RPBA.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1310/22

Nárok 1 uděleného patentu se týkal polyethylenové kompozice vyznačené parametry, z nichž jedním byl poměr hmotnostně střední molekulové hmotnosti a číselně střední molekulové hmotnosti.

Otázkou, kterou bylo třeba zodpovědět, je to, zda odborník v oboru může připravit nárokovanou polyethylenovou kompozici v celém nárokovaném rozsahu.

Podle ustálené judikatury stížnostních senátů EPÚ je vynález dostatečně objasněn, pokud je jasně uveden alespoň jeden způsob umožňující odborníkovi v oboru provádět vynález v celém nárokovaném rozsahu. Zda je zveřejnění jednoho způsobu provedení vynálezu dostatečné k tomu, aby umožnilo odborníkovi v oboru realizovat vynález v celém nárokovaném rozsahu, musí být v každém jednotlivém případě zodpovězeno na základě dostupných důkazů a na základě principu převažující pravděpodobnosti.

Napadený patent popisuje v jediném příkladu přípravu nárokované polyethylenové kompozice, přičemž používá katalytickou kompozici obsahující alespoň dva různé polymerační katalyzátory s jedním aktivním místem. V tomto ohledu je obecně známo, že takové katalyzátory s jedním aktivním místem poskytují úzkou distribuci molekulové hmotnosti. Odborník v oboru přitom očekává, že použití kombinace dvou katalyzátorů s jedním aktivním místem za stejných polymeračních podmínek povede k širší molekulové hmotnosti ve srovnání s použitím jednoho nebo druhého z nich.

Ze stejného důvodu odborník v oboru očekává, že změny molárního poměru takových katalyzátorů povedou ke změnám distribuce molekulových hmotností. Nebylo přitom zpochybněno, že jediný příklad napadeného patentu poskytne polyethylen s nárokovaným poměrem molekulových hmotností.

Námitka nedostatečného objasnění předpokládá podle ustálené judikatury existenci závažných pochybností podložených ověřitelnými skutečnostmi a důkazní břemeno leží především na straně oponenta. Ten však neprokázal, že takové vážné pochybnosti existovaly ve vztahu ke kombinaci katalyzátorů použité v příkladu napadeného patentu.

Podle názoru senátu tak patent odhaluje jeden způsob, který umožňuje odborníkovi s běžnými obecnými znalostmi provádět s přiměřeným množstvím experimentů vynález v celém nárokovaném rozsahu.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 60/22

Nárok 1 podle patentu ve verzi zachované odporovou divizí se týkal součástky v letadle opatřené vícevrstevným povlakem získaným provedením určitých kroků v určitém pořadí. Prvním krokem byla aplikace zinko-niklové vrstvy na vysokopevnostní ocel, po tepelném zpracování pak byl na tuto vrstvu nanesen vrchní nátěr sestávající ze směsi zinkových a hliníkových lamel, které jsou spojeny anorganickou nebo organickou maticí. Podle senátu se předmět nároku 1 liší od dokumentu D11, jenž představuje nejbližší stav techniky, pouze uvedeným vrchním nátěrem.

Senát souhlasil s majitelem, že tento rozlišovací znak způsobuje elektrochemickou aktivitu vrchního nátěru. Technický účinek rozlišovacího znaku lze proto spatřovat v tom, že má elektrochemickou aktivitu a galvanicky chrání potažený kov. Technický problém lze tedy chápat jako zlepšení odolnosti vícevrstvého povlaku známého z dokumentu D11 proti korozi, a tím i ochrany proti korozi.

Při posuzování otázky, zda nárokovaný předmět představuje zjevné řešení technického problému, uplatňují stížnostní senáty podle ustálené judikatury přístup „mohl by udělat – udělal by“. Rozhodujícím faktorem tedy není, zda by odborník v oboru mohl provést předmět napadeného patentu, ale spíše to, zda by v očekávání vyřešení problému upravil učení nejbližšího stavu techniky takovým způsobem, že by dospěl k nárokovanému vynálezu, protože podněty k tomu lze nalézt ve stavu techniky.

Senát dospěl k závěru, že další dokument D3 poskytuje vrchní nátěr se zinkem a hliníkem, který je však určen pro zinkovou vrstvu. Odborník v oboru by tedy neměl důvod použít vrchní nátěr z dokumentu D3 na zinko-niklovou vrstvu z dokumentu D11. Neexistuje žádná poučka, která by naznačovala, že zinko-niklová vrstva jako základní nátěr ve spojení s vrchním nátěrem sestávajícím z hliníkových a zinkových lamel by mohla vést k obzvláště výhodnému vícevrstvému povlaku z hlediska ochrany proti

korozi. Není ani jasné, proč by odborník měl specifickým způsobem míchat ucelené poznatky z dokumentů D11 a D3, které se liší typem tepelného zpracování a povlaků, protože k tomu neexistuje žádný podnět.

Senát tedy dospěl k závěru, že předmět podle nároku 1 je založen na vynálezecké činnosti.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1464/22

Do nároku 1 jedné z pomocných žádostí byl přidán následující znak: „alespoň dva elastické prvky jsou uspořádány na stejném průměru“. Bylo nesporné, že tento znak nemá žádný doslovný základ v přihlášce, jak byla podána.

Majitel patentu tvrdil, že slova „jsou uspořádány na stejném průměru“ by nedefinovala nic jiného než skutečnost, že pružiny jsou uspořádány v sérii podél obvodu, což je znázorněno na výkresech. Uvedený znak proto nepřesahuje obsah přihlášky tak, jak byla podána.

Avšak slova použitá v tomto znaku nedefinují uspořádání pružin v sérii podél obvodu, ale naznačují, že pružiny jsou uspořádány na stejném průměru. To znamená, že pružiny jsou umístěny přesně ve stejné vzdálenosti od osy otáčení převodového ústrojí.

Kromě toho jsou výkresy přihlášky schematické. Nejsou proto dostatečně přesné, aby umožnily odborníkovi v oboru jasně a jednoznačně odvodit, že pružiny jsou umístěny ve stejné vzdálenosti od osy otáčení převodového ústrojí. Dále majitelem uváděné obrázky znázorňují šikmou perspektivu a pohled v řezu na pružinu, ze kterého není možné odvodit přesnou polohu pružin. Na dalších obrázcích jsou pružiny částečně skryty, takže také není možné odvodit jejich přesnou polohu.

Proto přidání znak není na obrázcích uveden a předmět této pomocné žádosti přesahuje rámec přihlášky tak, jak byla podána, v rozporu s požadavky čl. 123(2) EPC.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1523/21

Senát dospěl k závěru, že předmět nároku 1 nezahrnuje vynálezeckou činnost ve vztahu k dokumentu E1

v kombinaci s obecnými znalostmi odborníka v oboru (čl. 100(a) a čl. 56 EPC).

Nárok 1 patentu se týkal stabilizačního systému pro polohovací zařízení. Předmět nároku 1 se lišil od systému popsaného v nejbližším stavu techniky, reprezentovaném dokumentem E1, pouze v tom, že stabilizace polohovacího zařízení je dosaženo pomocí řízení rychlosti, zatímco dokument E1 popisuje řízení polohy.

Senát sdílel názor odporové divize a oponenta, podle kterého je uvedený znak odborníkovi zřejmý. Již dlouhou dobu je známo, že existují pouze dvě možnosti, jak dosáhnout řízení: buď řízení polohy, nebo řízení rychlosti. V závislosti na konkrétních okolnostech a požadavcích na rychlost, přesnost, stabilitu atd. si odborník v oboru vybere jedno nebo druhé řízení. Zejména díky svým obecným znalostem nebude mít potíže s přeměnou řízení polohy z dokumentu E1 na řízení rychlosti, jak je nárokováno, pokud to bude považovat za užitečné.

Senát byl toho názoru, že řízení rychlosti, jak je nárokováno, je dobře známé odborníkovi v oboru a představuje jedinou alternativu k řízení polohy z dokumentu E1. Kromě toho znalost příslušných výhod a nevýhod těchto dvou typů řízení je součástí znalostí odborníka v oboru. To je důvod, proč, jakmile bude konfrontován s problémem minimalizace jedné z nevýhod specifických a inherentních pro řízení polohy, ale chybějících nebo méně výrazných v řízení rychlosti, odborník v oboru bude jasně uvažovat o implementaci řízení rychlosti, u kterého je tato specifická nevýhoda minimalizována.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 2216/22

Senát dospěl k závěru, že hlavní žádost splňuje požadavky čl. 123(2) EPC.

K původnímu nároku 1, který se týkal katetru pro zavádění roztažitelné protézy, byl během průzkumu přidán znak „v němž jsou ovládací knoflíky připevněny k sestavě rukojeti za účelem zabránění jejímu axiálnímu pohybu“.

Uvedený znak najde základ v popisu. Je pravda, že příslušný odstavec popisu odkazuje na specifické provedení popisující první podlouhlý prvek, kterým je hřídel zaváděcího

drátu, a druhý podlouhlý prvek, kterým je vnější zaváděcí hřídel. Avšak znak, že ovládací knoflíky jsou axiálně upevněny vzhledem k sestavě rukojeti, není neoddelitelně spojen se specifickým druhem podlouhlého prvku.

Místo toho nárok 1, jak byl původně podán, již zahrnoval funkci dvou ovládacích knoflíků umožňující při otáčení axiální pohyb dvou podlouhlých prvků a příslušných pouzder, a to bez ohledu na to, zda první a druhý podlouhlý prvek jsou hřídel vodícího drátu a vnější zaváděcí hřídel.

Přidaný znak spíše specifikuje, jak jsou ovládací knoflíky otočně umístěny na sestavě rukojeti. Do nároku 1 není třeba zavádět žádné specifické prostředky k dosažení tohoto znaku. Příslušný odstavec popisu poskytuje obecný popis ústrojí pro zajištění knoflíku otočně, ale axiálně připevněného k sestavě rukojeti.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1184/22

Nezávislý nárok 1 hlavní žádosti se týkal rychlořezné nástrojové oceli vyznačující se obsahem prvků v % hmotn., přičemž obsah dusíku je 0,0200 % hmotn. nebo méně, a maximální hodnota ekvivalentního kruhového průměru karbidu v dílčí struktuře je 1,00 mym nebo méně.

Oponentem byla vznesena námitka nedostatku novosti nároku 1 v porovnání s dokumentem D7. Nebylo zpochybněno, že kromě dusíku spadá složení z tabulky 1 z tohoto dokumentu do rozmezí podle nároku 1 hlavní žádosti.

Obrázek 6 z dokumentu D7 ukazuje, že nejsou přítomny žádné karbidy s průměrem větším než 1 mym. Tento obrázek přitom dále rozděluje rozsah průměru karbidu mezi 0 a 1 mym do alespoň sedmi dílčích rozsahů a uvádí příslušný počet částic. Uvedený obrázek tedy odhaluje distribuci průměru částic, která umožňuje stanovit střední průměr částic.

Na druhé straně také nebylo zpochybněno, že přítomnost dusíku není uvedena v tabulce 1 z dokumentu D7. Ve skutečnosti dokument D7 vůbec nezmiňuje dusík. Rozsah obsahu dusíku podle nároku 1, tj. 0,0200 % nebo méně, je ve srovnání úzký a podle ustálené judikatury stížnostních senátů činí předmět nároku 1 novým ve smyslu čl. 54(1) a 54(2) EPC oproti dokumentu D7.

Oponent přitom nepochybně, že existují speciální slitiny s obsahem dusíku mnohem vyšším než 0,0200 %.

Neexistuje tedy žádný přímý a jednoznačný popis, který by předjímal nárokovanou rychlořeznou nástrojovou ocel. V důsledku toho je předmět nároku 1 nový.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1297/21

Patent se týká transkutánní detekce hladiny analytů, jako je glukóza, v intersticiální tekutině. Důležitým hlediskem je přenos dat spojených se signály souvisejícími s analytem z elektroniky snímače do vzdáleného místa, jako je čtecí zařízení nebo přijímací jednotka.

Nárok 1 je zaměřen na integrovanou sestavu zařízení pro monitorování analytu, která obsahuje snímač analytu a elektroniku snímače připojenou ke snímači analytu. Elektronika snímače obsahuje obvodovou desku s vodivou vrstvou, anténu snímače, elektrické kontakty a komponentu pro zpracování dat. Komponenta pro zpracování dat je mimo jiné konfigurována pro řízení přenosu dat spojených se signály souvisejícími s analytem přijatými ze snímače analytu do vzdáleného místa pomocí antény snímače pouze v reakci na signál požadavku přijatý ze vzdáleného místa.

Je nesporné, že vzhledem ke slovu „pouze“ udělený nárok 1 omezuje přenos dat pouze jako reakci na signál přijatý ze vzdáleného místa s vyloučením přenosu v jakémkoli jiném čase.

V celém popisu napadeného patentu jsou datové přenosy „podle poptávky“ a „na žádost“ prezentovány jako dva různé způsoby přenosu dat. Proto je formulace v nároku 1 „v reakci na signál požadavku“ vykládána jako vztahující se k přenosu „na žádost“, a tedy jako vyžadující signál s požadavkem, tj. nezahrnuje přenos „podle poptávky“ spouštěný vysokofrekvenčním výkonem bez jakéhokoli požadavku. Původní přihláška přitom neposkytuje základ pro vyloučení přenosu, který není „v reakci na signál požadavku“.

Senát tak dospěl k závěru, že původní přihláška neposkytuje základ pro předmět vyplývající z doplnění slova „pouze“. Předmět nároku 1 tedy přesahuje obsah přihlášky tak, jak byla podána. Proto je čl. 100(c) EPC na závalu zachování uděleného patentu.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1976/22

Vynález je z oblasti kochleárních implantátů používaných jako sluchadla, obsahujících více elektrod. Může se stát, že interakce kanálů způsobí, že stimulační signály některých elektrod budou maskovány signály ze sousedních elektrod. Vynález řeší tento problém použitím průměrných spekter zvuku nebo řeči a informací o úbytku proudu v tkáni mezi elektrodami pro výpočet očekávané míry maskování. Výsledek výpočtu umožňuje identifikaci těch elektrod, které jsou nadměrně maskované, nebo které způsobují nadměrné maskování, a jejich selektivní deaktivaci.

Průzkumová divize shledala, že předmět nároku 1 přesahuje podanou přihlášku. Bylo tomu tak proto, že tato přihláška neposkytla základ pro stimulační procesor naprogramovaný tak, aby se řídil funkcí maskování elektrod, přičemž tato funkce prováděla krok výpočtu amplitud proudu, krok identifikace kontaktu maskované elektrody a krok deaktivace alespoň jednoho kontaktu maskované elektrody.

Senát byl toho názoru, že funkce maskování elektrod popsaná ve zveřejněné přihlášce se liší od funkce definované v nároku 1.

V nároku 1 se výraz „funkce“ používá ve smyslu funkce implantátu a jeho stimulačního procesoru, která je realizována programem, jenž způsobí, že procesor provede řadu kroků způsobu. Deaktivace kontaktů elektrod ve třetím kroku je součástí této funkce. Přihláška tak, jak byla podána, naproti tomu používá „funkci“ v matematickém smyslu přiřazení funkční hodnoty, kterou může být maskovací hodnota, proměnné, kterou může být kontakt elektrody nebo dvojice míst kontaktů elektrod, v závislosti na parametrech, jako jsou amplitudy proudu a vzdálenost elektrod, nebo výsledný úbytek proudu mezi dvojicí míst kontaktů elektrod. Tato funkce však sama o sobě není odpovědná za provádění kroků, ani toho není schopna.

Senát tak v souladu s průzkumovou divizí konstatoval, že předmět nároku 1 přesahuje obsah podané přihlášky (čl. 123(2) EPC). ✓

RNDr. Jana Klimentová, Ph.D.

Vybraná rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie a **předběžné otázky** **ve věcech duševního** **vlastnictví za období** **červenec – říjen 2024**

Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie jsou zveřejněna na www.curia.europa.eu v plném znění. V tomto příspěvku budou uvedeny zkrácené verze vybraných rozhodnutí či základní informace o nich. Elektronická verze tohoto příspěvku obsahuje i hypertextové odkazy na plná znění rozhodnutí a případně též na tiskovou zprávu, pokud byla pro dané rozhodnutí vydána.

Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie o předběžné otázce C-159/23 Sony v Datel

Dne 17. října 2024 vydal Soudní dvůr Evropské unie velmi významné rozhodnutí týkající se zásahů třetích osob do počítačových programů, resp. do fungování počítačových her. V tomto sporu jde o legálnost následných úprav běhu počítačových her z hlediska jejich autorskoprávní ochrany.

Žalující společnost Sony poskytuje v Evropě výhradní licenci na konzole PlayStation Portable („PSP“) a hry pro ně.

Žalovaná společnost Datel vyvíjí, vyrábí a distribuuje software, zejména produkty pro herní konzole Sony, které po instalaci na PSP odemknou herní možnosti nebo odstraní herní omezení a které umožňují pohybové ovládání PSP.

Software společnosti Datel toho dosahuje nikoli změnou zdrojového kódu, objektového kódu nebo vnitřní struktury a organizace softwaru společnosti Sony, ale tím, že běží současně s herním softwarem a mění pouze proměnné dočasně přenášené hrami společnosti Sony do paměti RAM konzole PSP, které se používají během chodu hry, takže se na základě těchto proměnných spouští změněný obsah.

Společnost Sony v žalobě tvrdila, že zařízení a software společnosti Datel umožňují uživatelům PSP měnit herní software společnosti Sony způsobem, který porušuje autorská práva, a požadovala soudní zákaz uvádění zařízení a softwaru společnosti Datel na trh a rovněž náhradu údajných ztrát.

Předkládající soud, Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo), položil Soudnímu dvoru Evropské unie (SDEU) předběžné otázky, zda pouhá manipulace s obsahem proměnných spadá pod ochranu počítačového programu podle čl. 1 odst. 1 až 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (Směrnice) a zda taková změna proměnných dat uložených v paměti RAM představuje změnu ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. b) Směrnice.

SDEU odpověděl na první otázku předkládajícího soudu záporně a konstatoval, že na druhou otázku není třeba odpovídat.

SDEU připomenul, že článek 1 Směrnice vymezuje předmět ochrany počítačových programů (bod 31) a že ze znění zejména odstavců 2 a 3 tohoto článku vyplývá, že chráněno je „vyjádření v jakékoli formě“ počítačového programu, kromě myšlenek a zásad, které jsou jeho základem, za předpokladu, že takový program je původní v tom smyslu, že je „vlastním duševním výtvorem autora“ (bod 32).

SDEU také připomenul, že „vyjádření v jakékoli formě“ počítačového programu je takové, které umožňuje reprodukci v různých počítačových jazycích, jako je zdrojový kód a objektový kód (viz věc BSA, C-393/09, bod 34).

Na druhou stranu SDEU uvedl, že grafické uživatelské rozhraní počítačového programu, které neumožňuje reprodukci tohoto programu, ale představuje pouze jeden z prvků tohoto programu, jehož prostřednictvím uživatelé využívají funkce tohoto programu, nepředstavuje formu vyjádření počítačového programu ve smyslu tohoto ustanovení (viz také rozsudek BSA, C-393/09, bod 35).

Stejně tak SDEU připomenul, že ani funkce počítačového programu, ani programovací jazyk a formát datových souborů použitých v počítačovém programu za účelem využití některých jeho funkcí nepředstavují formu vyjádření tohoto programu pro účely tohoto ustanovení. Připustit, že

funkčnost počítačového programu může být chráněna autorským právem, by znamenalo umožnit monopolizaci myšlenek na úkor technologického pokroku a průmyslového rozvoje (viz rozsudek SAS Institute, C-406/10, bod 36).

SDEU shrnul, že ze znění čl. 1 odst. 2 Směrnice vyplývá, že zdrojový a objektový kód spadají pod pojem „formy vyjádření“ počítačového programu ve smyslu tohoto ustanovení, neboť umožňují reprodukci nebo následné vytvoření tohoto programu, zatímco ostatní prvky tohoto programu, jako jsou zejména jeho funkce, nejsou touto směrnici chráněny. Tato Směrnice rovněž nechrání prvky, jejichž prostřednictvím uživatelé využívají takové funkce, které však neumožňují takové rozmnožování nebo následné vytváření uvedeného programu (bod 37). Článek 1 odst. 3 Směrnice stanoví, že ochrana je omezena na duševní výtvar, jak je vyjádřen v textu zdrojového a objektového kódu, a tedy na doslovné vyjádření počítačového programu v těchto kódech (bod 38).

Software společnosti Datel v rozsahu, v němž mění pouze obsah proměnných přenášených chráněným počítačovým programem do paměti RAM počítače a používaných tímto programem při jeho běhu, sám o sobě neumožňuje rozmnožování tohoto programu nebo jeho části, ale naopak předpokládá, že tento program bude současně spuštěn. SDEU má za to, že obsah proměnných je tedy prvkem uvedeného programu, jehož prostřednictvím uživatelé pouze využívají jeho funkce, a který tedy není chráněn jako „forma vyjádření“ počítačového programu ve smyslu čl. 1 odst. 2 Směrnice.

SDEU tak dospěl k závěru, že obsah proměnných dat přenášených chráněným počítačovým programem do paměti RAM počítače a používaných tímto programem při jeho běhu nespadá pod ochranu poskytovanou touto směrnici, pokud tento obsah neumožňuje reprodukci nebo následné vytvoření takového programu (bod 52).

SDEU se ve svém rozhodnutí řídil názorem generálního advokáta SDEU Macieje Szpunara, že změna přechodných proměnných dat, která jsou uložena a používána počítačovým programem, aniž by se změnil základní zdrojový nebo objektový kód tohoto počítačového programu, nespadá do rozsahu ochrany autorských práv podle Směrnice. SDEU se ve svém odůvodnění ztotožnil s názorem generálního advokáta a zdůraznil, že autorskoprávní ochrana se vztahuje na vyjádření programu (jeho kód), které umožňuje reprodukci,

a nikoli na přechodná data, která zpracovává během svého fungování. Manipulace s nimi, i když ovlivňuje výstup počítačového programu (v tomto případě zážitek ze hry), nespadá do rozsahu ochrany počítačového programu.

Toto rozhodnutí bude mít jistě velký význam pro vývojáře různých takzvaných „modů“, „cheatů“ a dalších úprav, které tímto způsobem zasahují do počítačových her chráněných autorským právem, a může tak ve velké míře ovlivnit celý průmysl tohoto odvětví. ✓

JUDr. Aleš Kout

Předběžná otázka ve věci C-496/24 *Stichting de ThuisKopie*

Předběžná otázka C-496/24 *Stichting de ThuisKopie* byla Soudnímu dvoru EU předložena nizozemským Nejvyšším soudem (Hoge Raad der Nederlanden) v rámci sporu, zda má být z **rozmnoženin streamovaných děl pro užití v režimu offline (tzv. tethered download)** odváděna spravedlivá odměna z důvodu výjimky pro soukromé rozmnožování ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29/ES.

Při procesu *tethered download* se rozmnoženina díla (a obdobně jiného předmětu ochrany, např. zvukového záznamu) streamovaného v předplacené streamovací službě (na základě licence od nositele práv) z podnětu uživatele pomocí aplikace služby automatizovaně a šifrovaně ukládá do dedikované části úložiště zařízení uživatele, aby mohl uživatel streamovaný obsah využívat i bez připojení k internetu. Technická ochranná opatření brání přenesení rozmnoženiny ze zařízení na jiný datový nosič a poskytnutí rozmnoženiny je pouze dočasné, na dobu trvání souhlasu nositele práv, respektive trvání předplatného, poté jsou rozmnoženiny ze zařízení automaticky smazány. Nositel práv si tak (oproti tradičním soukromým rozmnoženinám) ponechává nad svým dílem kontrolu.

Na jedné straně sporu stojí nizozemské organizace kolektivní správy, *Stichting de ThuisKopie* (Stichting), která vybírá

a rozděluje poplatek za soukromé rozmnožování hrazený výrobcí či dovozci nenahraných nosičů záznamu, a *Stichting Onderhandeligen ThuisKopievergoeding* (SONT), která určuje jeho výši. Dle Stichting a SONT je třeba *tethered download* rozmnoženiny považovat za soukromé rozmnoženiny a požadavek, že soukromá rozmnoženina nemůže být pořízena pověřencem jednajícím pro komerční účely (v tomto případě poskytovatele streamovací služby), dle nich není slučitelný s unijním pojetím výjimky pro soukromé rozmnožování, neboť by vedl k neodůvodněnému nerovnému zacházení s různými tržními subjekty obchodujícími s podobnými komoditami v závislosti na využívané technologii. Na opačné straně, proti zahrnutí *tethered download* mezi soukromé rozmnoženiny, stojí *HP Nederland B. V. a Dell B. V.*, výrobci výpočetních zařízení typu počítačů a chytrých telefonů, a nadace *Stichting Overlegorgaan Blanco Informatiedragers*, zastupující zájmy subjektů, kterých se výběr poplatku za soukromé rozmnožování týká.

Dle předkládajícího soudu by se tento proces rozmnožování mohl relevantním způsobem odlišovat od jiných případů, kterými se Soudní dvůr EU již v minulosti zabýval, zejména ve věcech C-265/16 *VCAST*¹ a C-426/21 *Ocilion IPTV Technologies*,² a při posouzení *tethered download* jako soukromého rozmnožování by s ohledem na tříkrokový test dle čl. 5 odst. 5 směrnice 2001/29/ES mohl být relevantní již zmíněný aspekt zachování kontroly nositele práv nad dílem či model licenční odměny nositele práv sjednané s poskytovatelem v souvislosti se zpřístupňováním děl ve službě. Ustálená judikatura Soudního dvora EU ohledně *tethered download* však doposud neexistuje a o aplikaci unijního práva lze dle předkládajícího soudu rozumně pochybovat.

Předkládající soud se proto Soudního dvora EU táže, **1) zda lze pořízení kopií streamovaných děl pro užití v režimu offline zahrnout pod výjimku pro soukromé rozmnožování ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) s ohledem na odst. 5 směrnice 2001/29/ES, dále na 2) slučitelnost vnitrostátní právní úpravy vylučující použitelnost výjimky pro soukromé rozmnožování na takto pořízené kopie se zásadami vysoké úrovně ochrany autorského práva, přiměřené**

1 Služba nahrávání vysílání zachyceného anténami poskytovatele a jeho zpřístupňování po internetu, tedy technologickým postupem odlišným od původního sdělování veřejnosti a bez souhlasu nositele práv.

2 Služba nahrávání vysílání přenášeného v rámci řešení IPTV (sítě) a s využitím techniky deduplikace tak, že po pořízení záznamu jedním uživatelem je záznam přístupný bližší neurčenému počtu koncových uživatelů, jež jsou zákazníci provozovatelů sítě, kterému tuto techniku poskytuje uvedený poskytovatel nahrávací služby.

rovnováhy mezi zájmy dotčených osob a technologické neutrality výjimek a omezení, a nakonec, **3) zda je** pro zodpovězení první anebo druhé položené otázky **relevantní, zda nositel práv obdrží odměnu závislou na počtu pořízených tethered download kopií či četnosti jejich přehrání uživatelem streamovací služby.**

Předběžná otázka ve věci C-579/24 Austro-Mechana a AKM

Předběžná otázka C-579/24 *Austro-Mechana a AKM* byla Soudnímu dvoru EU předložena rakouským Spolkovým správním soudem (*Bundesverwaltungsgericht*) ve správním sporu dvou organizací kolektivní správy zastupujících autory děl hudebních s textem či bez textu, *AKM eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftung* (AKM), oprávněné k výkonu kolektivní správy práva na sdělování veřejnosti, a její dceřinné společnosti *Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH* (Austro-Mechana), oprávněné k výkonu kolektivní správy práva na rozmnožování, proti rakouskému orgánu dozoru nad kolektivními správci, *Aufsichtsbehörde für Verwertungsgesellschaften* (orgán dozoru).

Austro-Mechana a AKM podaly stížnost proti rozhodnutí orgánu dozoru, který zamítl žádost o určení, že oprávnění Austro-Mechana ke kolektivní správě práv zahrnuje i právo na rozmnožování děl poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online (poskyvatelé) za účelem jejich sdělování veřejnosti, pokud poskytují veřejnosti přístup k obsahu nahranému ve službě jejími uživateli [srov. čl. 17 směrnice (EU) 2019/790]. Orgán dozoru měl za to, že je-li při takovém úkonu vůbec právo na rozmnožování dotčeno, z účelu ustanovení týkajícího se zvláštního režimu sdělování veřejnosti poskytovateli vyplývá, že svolení nositele práv udělené poskytovateli dle čl. 17 odst. 2 směrnice (EU) 2019/790 zahrnuje i technicky nezbytné úkony rozmnožování (a to i ve prospěch uživatelů), a v tomto směru je třeba chránit očekávání poskytovatelů. Dle orgánu dozoru nelze právo na rozmnožování uměle oddělovat od úkonu sdělování veřejnosti, ani je samostatně licencovat, a pro oporu svého názoru odkázal též na [pokyny Komise k čl. 17 směrnice \(EU\) 2019/790](#). Dle kolektivních správců však takový výklad odporuje unijním autorskoprávním i lidskoprávním předpisům i mezinárodním autorskoprávním smlouvám (zejména čl. 1 až 21 [Bernské úmluvy](#) dle čl. 1 odst. 4 [WCT](#)), které jsou součástí unijního práva, a mohl by vést až k faktickému zrušení nejstaršího autorského práva na rozmnožování.

Jelikož dle předkládajícího soudu není jisté, **1) zda při nahrávání prováděnému uživateli a sdělování veřejnosti poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online dochází také k úkonu rozmnožování, pro které je nezbytné získat svolení nositelů práv** [ve smyslu čl. 2 a 3 směrnice 2001/29/ES a č. 17 směrnice (EU) 2019/790], **2) kdo by musel získat případně nezbytné svolení**, a pokud i poskytovatel, **3) zda takové svolení** (ve smyslu uvedených ustanovení) **platí i ve prospěch uživatele**, a nakonec, za předpokladu, že k úkonu rozmnožování dochází, **4) zda mohou nositelé práv práva na rozmnožování a na sdělování veřejnosti (ať už individuálně či kolektivně) spravovat samostatně**, předložil tyto otázky k posouzení Soudnímu dvoru EU.

Dotčený čl. 17 směrnice (EU) 2019/790 upravuje zvláštní režim odpovědnosti za úkon užití děl a jiných předmětů ochrany a jako takový představuje výjimku z pravidel přičitatelnosti úkonů užití děl vystavených v judikatuře Soudního dvora EU (srov. rozsudky ve věci C-610/15 *Stichting Brein – „The Pirate Bay“* a ve spojených věcech C-682/18 a C-683/18 *YouTube a Cyando*), dle nichž **uživatelé platform pro ukládání a sdílení souborů primárně jednají autonomně a na vlastní odpovědnost a provozovatel platformy je odpovědný až tehdy, hraje-li při zásahu do autorských práv aktivní roli a koná-li v souvislosti s ním úmyslně**. Tento režim je konstruován v zájmu odstranění právní nejistoty nositelů práv i uživatelů předmětů ochrany ohledně povahy těchto úkonů [srov. též bod 64 odůvodnění směrnice (EU) 2019/790]. Relevantním pro posouzení položených otázek by mohl být též koncept **implicitního (vyjádření) svolení nositele práv** vyjádřený Soudním dvorem EU např. ve věci C-301/15 *Soulier a Doke*.

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-227/23 *Kwantum Nederland a Kwantum België*

Dne 24. října 2024 vynesl Soudní dvůr (první senát) [rozsudek ve věci C-227/23 *Kwantum Nederland a Kwantum België*](#) v řízení mezi *Kwantum Nederland BV a Kwantum België BV* (společně *Kwantum*), provozujících v Nizozemsku a Belgii síť obchodů s interiérovým vybavením, proti *Vitra Collections AG* (*Vitra*), společnosti vyrábějící designový nábytek. Řízení se týkalo sporu o ochranu autorských práv společnosti *Vitra* k židli navržené státními příslušníky Spojených států amerických, do nichž mělo být dle *Vitra* zasaženo tím, že *Kwantum* uváděla na trh její napodobeniny.

Jak bylo uvedeno v čísle 3/2023, v této věci šlo o výklad pojmu „dílo“ jakožto harmonizovaného pojmu unijního práva a o aplikaci hmotněprávního přezkumu vzájemnosti, není-li upraven právem EU, ale pouze [Bernskou úmluvou o ochraně literárních a uměleckých děl](#), jejíž stranou jsou členské státy EU, včetně Nizozemska a Belgie jakožto států původu údajných porušovatelů autorských práv, ale i Spojené státy americké jakožto stát původu dotčené židle. EU sice není smluvní stranou Bernské úmluvy, je však stranou [TRIPS](#) a [WCT](#), jimiž se zavázala k dodržování čl. 1 až 21 Bernské úmluvy.

Židle společnosti Vitra představuje dílo užitého umění, ohledně nichž se v čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy státům Unie (tvořenou státy, na něž se úmluva vztahuje) vyhrazuje, aby k nim upravily rozsah působnosti jejich zákonů, jakož i podmínky, za nichž jsou taková díla chráněna, a pokud jsou tato díla ve státě původu chráněna pouze jako průmyslové vzory a modely (jako je tomu v případě Spojených států amerických), lze se v jiném státě Unie dovolávat jen zvláštní ochrany vzorů a modelů (tj. nikoli autorskoprávní ochrany).

Obdobně jako v rozsudku Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 8. září 2020, ve věci [C-265/19 Recorded Artists Actors Performers](#), i v této věci Soudní dvůr shledal, že:

- uplatnění hmotněprávního přezkumu vzájemnosti dle čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy členským státem může představovat **omezení výkonu práv a svobod uznávaných Listinou základních práv EU** ve smyslu jejího čl. 52 odst. 1, které lze stanovit pouze zákonem, a jelikož výčet výjimek a omezení výlučných práv stanovených v článcích 2 až 4 [směrnice 2001/29/ES](#) dle čl. 5 této směrnice je taxativní a **omezení dle čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy nebylo do směrnice unijním normotvůrcem zahrnuto, nemůže být takové omezení přijato vnitrostátním zákonodárcem** (body 70 až 80 odůvodnění rozsudku), a dále že:
- sice čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy upravuje **možnost přijetí výluky** autorskoprávní ochrany pro díla užitého umění, **nejedná se však v žádném případě o povinnost smluvních států**, a proto nelze na danou věc aplikovat čl. 351 prvního pododstavce [SFEU](#) [body 81 až 90 odůvodnění rozsudku, srov. také rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 9. února 2012 ve věci [C-277/10 Luksan](#), bod 61 odůvodnění].

Soudní dvůr proto položenou předběžnou otázku zodpověděl takto:

1) **Situace, kdy se společnost domáhá autorskoprávní ochrany předmětu užitého umění uváděného na trh v členském státě, pokud jej lze kvalifikovat jako „dílo“ ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, spadá do věcné působnosti unijního práva.**

2) **Článek 2 písm. a) a čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29, ve spojení s čl. 17 odst. 2 a čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie,**

musí být vykládány v tom smyslu, že

za současného stavu unijního práva brání tomu, aby členské státy uplatňovaly ve vnitrostátním právu hmotněprávní přezkum vzájemnosti stanovený v čl. 2 odst. 7 druhé větě Úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl, podepsané v Bernu dne 9. září 1886 (Pařížský akt ze dne 24. července 1971), ve znění změny ze dne 28. září 1979, na dílo užitého umění, jehož zemí původu je třetí země a jehož autorem je státní příslušník třetí země. Je pouze na unijním normotvůrci, aby v souladu s čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv v unijních právních předpisech stanovil, zda je třeba omezit v Unii přiznání práv stanovených v tomto čl. 2 písm. a) a v tomto čl. 4 odst. 1.

3) **Článek 351 první pododstavec SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že neumožňuje členskému státu odchylně od ustanovení unijního práva uplatnit hmotněprávní přezkum vzájemnosti stanovený v čl. 2 odst. 7 druhé větě Úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl, podepsané v Bernu dne 9. září 1886 (Pařížský akt ze dne 24. července 1971), ve znění změny ze dne 28. září 1979, na dílo, jehož zemí původu jsou Spojené státy americké. ✓**

Mgr. Lucie Solanská Velflová

Úřad průmyslového vlastnictví oslavil 105. výročí

Dne 10. září 2024 se na Pražském hradě uskutečnily oslavy 105. výročí založení Patentního úřadu v Praze, jejichž součástí byla mezinárodní konference Ochrana práv duševního vlastnictví v Evropě. Konference se konala v Rudolfově galerii a byla zakončena slavnostním večerem ve Španělském sále. Nad akcí převzali záštitu ministři zahraničí, průmyslu a obchodu, zemědělství, kultury a pro evropské záležitosti.

Hosty konference přivítal Josef Kratochvíl, předseda Úřadu průmyslového vlastnictví. Odborný program akce zahrnoval příspěvky významných osobností ze světa průmyslového vlastnictví. V prvním panelovém bloku konference nazvaném „Quo vadis, duševní vlastnictví“ přednesli své vize o budoucím směřování ochrany práv duševního vlastnictví João Negrão, výkonný ředitel EUIPO, Daren Tang, generální ředitel WIPO (přítomné pozdravil prostřednictvím videopříspěvku), a António Campinos, předseda EPO.

Zdroj: ÚPV

Druhý blok konference byl věnován vzdělávání a zvyšování povědomí v oblasti IP jakožto klíči k úspěchu. Akademii WIPO představil Habip Asan, ředitel divize pro tranzitivní a vyspělé země WIPO. O aktivitách Evropské patentové akademie pohovořila její ředitelka Raquel Xalabarder (EPO). S aktivitami Observatoře EUIPO účastníci

seznámila její ředitelka Patricia García-Escudero (EUIPO).

Akce poskytla prostor pro setkání odborníků z oblasti ochrany duševního vlastnictví. Více než 300 hostů z České republiky i ze zahraničí mělo možnost v rámci oficiální části konference i neformálně v rámci následujícího slavnostního večera diskutovat nejen o budoucnosti ochrany duševního vlastnictví, vlivu nových technologií (včetně umělé inteligence) na ochranu patentů či o nezbytnosti vzdělávání v této oblasti. ✓

-hch-

Zdroj: ÚPV

Upozornění: Ruší se kolkové známky!

Od 1. ledna 2025 již nebude možné hradit správní poplatky prostřednictvím kolkových známek.

Kolkové známky se ke dni 1. 1. 2025 ruší na základě zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé

zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů. Od 1. 1. 2025 bude možné uhradit správní poplatky pouze hotově, anebo bankovním převodem na účet ÚPV. ✓

Účast Úřadu na veletrhu For Interior

Stalo se tradicí, že se Úřad každý podzim účastní veletrhu For Interior, který se koná v pražských Letňanech. Veletrh se zaměřuje na nábytek, interiéry a bytové doplňky. Blížícím se Vánocům odpovídá i sortiment řady stánků. Návštěvníci navíc mohou těžit z výhody, že na

Zdroj: ÚPV

jednu vstupenku lze navštívit další, současně se konající výstavy. Letos to byly výstavy For Kids, festival For Games a veletrh kosmetiky a kadeřnictví For Beauty. Není tedy divu, že akce se těší velké přízni jak ze strany návštěvníků, tak i vystavovatelů a tomu odpovídá i bohatá návštěvnost. To vše se samozřejmě odráží i ve značném zájmu o stánek Úřadu. O informační materiály, a především pak informační služby, mají zájem jak návštěvníci, tak vystavovatelé. Mezi nejžádanější informace na tomto veletrhu ze strany vystavovatelů patří možnost ochrany značky a dále designu jednak obecně, jednak na úrovni Evropské unie. Zástupci z řad malých a středních podniků se v souvislosti s ochranou jejich průmyslového vlastnictví zajímají o dotační možnosti, a to zejména prostřednictvím

fondu pro MSP (SME Fund), který byl vytvořen s cílem pomoci malým a středním podnikům z EU chránit jejich práva duševního vlastnictví a který spravuje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO). Řadu návštěvníků na stánek Úřadu přivede jen obyčejná zvědavost, o jaký úřad se jedná a co od něj mohou očekávat. Sami pak jsou překvapeni, že získali řadu užitečných informací, které mohou smysluplně využít při své profesní činnosti. K typickým patřičným dotazům vynálezců a zlepšovatelů: „Něco vymyslím, jak zjistím, že to nevymyslel už někdo přede mnou?“ Informace o existenci volně dostupných rešeršních patentových databází je pak milým překvapením. K „tradičním“ patří také dotazy na možnosti patentové či známkové ochrany „po celém světě“, popř. patentování ochranné známky. Návštěvnost stánku, jakož i uvedené dotazy dokazují, že

Zdroj: ÚPV

informovat o principech a možnostech průmyslověprávní ochrany má smysl a že účast Úřadu na veletrhu ke zvýšení průmyslověprávního povědomí přispívá. ✓

-hch-

Úřad na 65. ročníku MSV v Brně

Brněnský Mezinárodní strojírenský veletrh (MSV) je nejen v České republice, ale i ve střední Evropě nejvýznamnějším průmyslovým veletrhem. Tomu odpovídá i hojná účast a teritoriální skladba vystavovatelů, kdy podíl zahraničních účastníků dosahuje téměř 50 %. Na jeho 65. ročníku své výrobky, aktivity či technologické inovace představilo 1 386 vystavujících firem ze 42 zemí celého světa, přičemž nejčastěji byly zastoupeny Německo, Itálie, Švýcarsko a Slovensko. V průběhu čtyř dnů si expozice prohlédlo přes 55 tisíc návštěvníků. Zahrnuty byly opět všechny klíčové oblasti strojírenského a elektrotechnického průmyslu. Dominantním oborem stále zůstává obrábění a tvářeni. Letošním veletrhem rezonovala témata digitalizace výroby jakožto jednoho z hlavních směrů inovačního procesu a cirkulační ekonomika.

S problematikou strojírenství a průmyslu obecně souvisí vynálezectví a zlepšovatelství, na něž by měla bezprostředně navazovat efektivní průmyslově-

právní ochrana. Jak ale z různých statistik vyplývá, povědomí o nutnosti chránit si investice vložené do výzkumu a vývoje prostřednictvím patentů je poměrně nízké.

Z toho je zřejmé, že účast Úřadu na

veletrhu je více než opodstatněná. Úřad se Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně účastní už mnoho let, přičemž

posledních pět let je součástí společné tzv. České národní expozice. Ta na jednom místě sdružuje pod hlavičkou Ministerstva průmyslu a obchodu služby státu českým podnikatelům a exportérům reprezentované prostřednictvím 13 institucí.

Zdroj: ÚPV

Zdroj: ÚPV

Zdroj: ÚPV

Společnou část stánku Úřad sdílel se Strojírenským zkušebním ústavem, Národní rozvojovou bankou, Českou Exportní bankou a EGAPem.

Veletrh je ve velkém množství navštěvován nejenom veřejností, ale také studenty středních průmyslových a odborných škol.

V této souvislosti Úřad mohl poskytnout odborné informace nejen studentům, ale i jejich učitelům, kterým nabízel spolupráci formou poskytování informačních brožur, a především exkurzí do sídla Úřadu, popř. uspořádáním přednášky přímo v dané škole. ✓

-hch-

Úřad na III. výstavě čs. strojírenství v Brně

Úřad průmyslového vlastnictví je již dlouhá léta aktivním účastníkem mnoha prestižních veletrhů a výstav. Mezi nimi zaujímá výsadní postavení Mezinárodní strojírenský veletrh (MSV) v Brně, který představuje jednu z nejdůležitějších příležitostí pro oslovení potenciálních uživatelů systému ochrany průmyslových práv.

Počátky MSV sahají až do roku 1959, ale málokdo ví, že na brněnském výstavišti se už dříve konala obdobná akce – Výstava československého strojírenství. Právě na jejím třetím ročníku v roce 1957 (1.–22. září) se prezentoval i tehdejší Státní úřad pro vynálezy a normalizaci, předchůdce dnešního Úřadu. K návštěvě svého stánku lákal prostřednictvím propagačního letáku (viz obrázek). Jeho expozice byla situována v levé části ochozu rotundy pavilonu A a podrobnosti o jejím vzhledu i obsahu zaznamenal časopis *Vynálezy a normalizace* ve svém říjnovém čísle téhož roku.

V článku je uvedeno, že vystavené exponáty zdůrazňovaly svou jedinečnost a technickou inovativnost – mnohé z nich byly chráněny patenty. Expozice Úřadu byla koncipována tak, že byla výstižně reprezentována jeho role v oblasti průmyslověprávní ochrany. Zajímavostí je zmínka o tehdejším informačním středisku, které poskytovalo odborné poradenství. I před více než šedesáti lety tvořila informovanost o principech průmyslověprávní ochrany klíčovou součástí účasti Úřadu na veletrzích. Tehdejší „informátoři“ však měli k dispozici pouze tradiční papírové materiály a museli spoléhat výhradně na své znalosti a zkušenosti v oboru.

Účast Úřadu na veletrzích tak odráží nejen jeho historické kořeny, ale i dlouhodobý závazek poskytovat odborné informace v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví, jakož i zvyšovat průmyslověprávní povědomí. ✓

-hch-

Expozice Státního úřadu pro vynálezy a normalizaci na III. strojírenské výstavě v Brně

Hlavním kritériem hodnocení III. výstavy čs. strojírenství v Brně není množství návštěvníků a vybavení výstaviště, ale technická a ekonomická úroveň vystavovaných strojů a pokrok dosažený proti dosavadní technické úrovni u nás i v zahraničí. Novost a vyšší efektivnost strojů a zařízení dokazuje skutečnost, že na většině exponátů jsou uděleny patenty. Je pochopitelné, že tisíce součástek je normalisováno nebo zhotoveno na základě nejnovějších poznatků vědy a techniky. Celá výstava a dokonce i samotné město Brno bylo vyzdobeno spoustou ochranných známek v nejrůznějších provedeních.

Expozice SÚVN, umístěná v levé části ochozu rotundy pavilonu A soustřeďovala všechny tyto tři oblasti působnosti Státního úřadu pro vynálezy a normalizaci, a to jako oblast vynálezů (patentů) a technických norem, tak oblast ochranných známek a chráněných vzorů.

Hned při vchodu do expozice se zastavovali návštěvníci u centrálního poutače, jímž byl model motocyklu JAWA 250. Silonové šňůry vyznačují součástky, na něž byly uděleny patenty, součástky normalisované a nechybí ani chráněný vzor – dvě přívěsné brašny, umístěné u zadních teleskopů. Nad poutačem je velký panel s mapou světa a ochrannou známkou JAWA. Návštěvník pozná, že náš kvalitní a vyhledávaný výrobek je pod touto ochrannou známkou vyvážěn téměř do všech států pěti světadílů. Hesla: Vynálezy a technické normy jsou nástrojem rozvoje nové techniky – Ochranné známky propagují a chrání naše výrobky v celém světě – doplňují tuto část expozice.

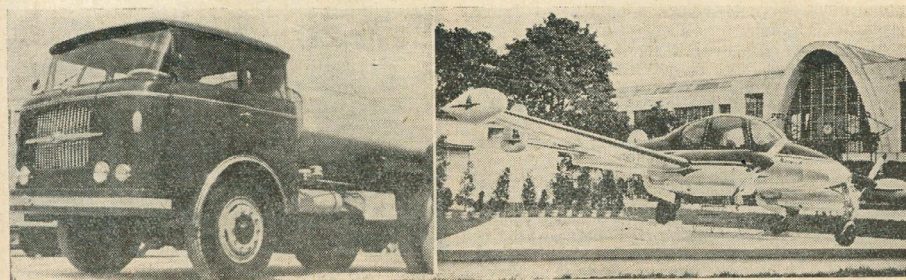
Na ústřední poutač navazují vitriny a panely. V první vitrině je světoznámá ochranná známka č. 110859 – okřídlená šipka, která patří závodníkovi V. I. Lenina v Plzni. K propagaci je použito rejstříku ochranných známek bývalé obchodní a živnostenské komory v Plzni, obsahující zápis této původní ochranné známky z 15. 12. 1923 pod č. 2250.

V další vitrině je věnována pozornost vynálezům. V současné době probíhá akce SÚVN za účelem úspory mědi a její náhrady hliníkem. Velký význam v tomto úseku mají patenty Londin–Charvát na asynchronním motoru s hliníkovým vinutím. Předpokládá se roční úspora 16 000 000 Kčs a 710 t mědi. Rozdíl mezi vinutím z mědi a hliníku je vidět na vzorcích drátu v cívce.

V další vitrině je patent č. 86 889, Ing. M. Jarekého. Je to slitina hliník-hořčík-železo pro elektrotechnické účely. Revisí více než 1000 technických norem bude tato slitina zavedena všude, kde použít mědi není bezpodmínečně nutné. Předpokládané úspory činí v roce 1957 5000 t mědi, v roce 1958 12 000 t a v roce 1960 již 30 000 t mědi. Na vypouštěcí zátku s vestavěným magnetem k odlučování železitých nečistot z olejové vany spalovacích motorů a jiných strojů (patent č. 84 925) je dokazována spojitost vynálezu s technickou normou (ČSN 02 1913). Exponát zdůrazňuje zvýšení životnosti, snížení poruchovosti a oddělení generálních oprav.

Mezi protějšími vitrinami jsou umístěny panely, propagující bibliograficko-zpravodajskou službu Státního úřadu pro vynálezy a normalizaci, jako na příklad časopis *Vynálezy a normalizace*, Informační zprávy z oboru elektrotechniky nebo Informační zprávy z oboru technické politiky a pod. Na centrálním panelu jsou grafy, znázorňující rozvoj vynálezceckého a zlepšovateleckého hnutí.

Velmi významné bylo pro expozici informační středisko, v němž měli nepřetržitou službu tři informátoři. Jsou to specialisté z oboru vynálezectví, technické normalizace a ochranných známek. Návštěvníkům výstavy podávali vysvětlení nejen v otázkách nových právních předpisů, ale poradili také, jakou literaturu studovat, kde jsou k dostání normy, jakou službu provádí knihovna SÚVN atd. Práce informátorů byla velmi záslužná a jejich zkušenosti budou nyní po výstavě vyhodnoceny a využity pro příští rok, kdy se SÚVN zúčastní svou expozicí na I. veletrhu v Brně.

Dva ze zajímavých exponátů na brněnské strojírenské výstavě. Cisterna Skoda-Trambus a nové sportovní letadlo

Zdroj: Expozice Státního úřadu pro vynálezy a normalizaci na III. strojírenské výstavě v Brně. *Vynálezy a normalizace*. 1957, roč. I, č. 4, s. 7.

Shrnutí odborných článků

ČESKY

Průmyslové vzory v EU a ve světě

Článek pojednává o plánovaných a probíhajících změnách právní úpravy ochrany průmyslových vzorů v EU a na mezinárodní úrovni. Pro srovnání je zde zahrnuta také situace ve Spojeném království, které vystoupilo z EU. Přestože se o nutnosti přizpůsobení právního rámce moderní době hovořilo na mnohých fórech již řadu let, teprve nyní to vypadá, že by se mohly dostavit tolik potřebné výsledky.

Klíčová slova: Průmyslové vzory, ochrana designu

27. mezinárodní smlouva WIPO týkající se duševního vlastnictví, genetických zdrojů a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji

Článek představuje novou mezinárodní smlouvu týkající se duševního vlastnictví, genetických zdrojů (GR) a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji, která byla přijata 24. května 2024 ve WIPO. Jejím cílem je zvýšit transparentnost a kvalitu patentového systému a zabránit chybnému udělování patentů na vynálezy, které nejsou nové a nezahrnují vynálezickou činnost s ohledem na genetické zdroje (GR) a tradiční znalosti související s genetickými zdroji (ATK) prostřednictvím povinnosti uvádět informace o původu GR a ATK v patentových přihláškách. Tento mechanismus má zajistit právní jistotu a minimalizovat administrativní zátěž, přičemž umožňuje sankce za nesplnění podmínek uvádění, avšak bez vlivu na platnost patentů, kromě případů podvodného jednání.

Klíčová slova: WIPO, smlouvy WIPO, duševní vlastnictví, genetické zdroje, tradiční znalosti

Umělá inteligence v informačních systémech průmyslových práv

Příspěvek je věnován využití nástrojů umělé inteligence v informačních systémech průmyslových práv, který v úvodu poskytuje informace o základních pojmech a přehled vybraných oblastí umělé inteligence včetně strojového učení, neuronových sítí či zpracování přirozeného jazyka. Hlavní část se pak zaměřuje na konkrétní aplikace nástrojů umělé inteligence v oblasti informačních systémů průmyslových práv, zejména pro automatickou klasifikaci patentových dokumentů, hodnocení patentových přihlášek, analýzu obrazových dat v oblasti patentů i ochranných známek, strojové překlady a dále konverzační nástroje pro uživatele těchto informačních systémů, které jsou již dnes implementovány řadou národních i regionálních úřadů průmyslového vlastnictví.

Klíčová slova: Umělá inteligence, nástroje AI, průmyslová práva, informační systémy, databáze, strojové překlady

Nařízení o umělé inteligenci v kontextu autorských práv

Článek pojednává o nařízení EU o umělé inteligenci, které nabylo platnosti 1. srpna 2024, přičemž autorka se zaměřuje na problematiku autorských práv. V této souvislosti vyzvedává zejména záležitosti trénování modelů AI za použití velkého množství dat, která jsou často předmětem autorskopravní ochrany. Cílem nařízení je podpora inovací a zavádění důvěryhodné AI. Komise pro předpis zvolila metodu minimální regulace založenou na klasifikaci rizik. Nositelům autorských práv přináší záruky a nástroje na ochranu před zásahy do jejich práv. Na druhé straně subjektům vyvíjejícím AI přináší nové povinnosti, které těmto zárukám odpovídají.

Klíčová slova: Umělá inteligence, nástroje AI, nařízení o umělé inteligenci, autorská práva, vytěžování dat

ENGLISH (SUMMARY OF ARTICLES)

Industrial Designs in the EU and in the World

The article discusses the planned and ongoing changes to the legislation on design protection in the EU and internationally. For comparison, the situation in the United Kingdom, which has left the EU, is also included. Although the need to adapt the legal framework to modern times has been discussed in many fora for many years, it only now looks as if much needed results could be coming.

Keywords: Industrial designs, design protection

The 27th WIPO Treaty on Intellectual Property, Genetic Resources and Traditional Knowledge Associated with Genetic Resources

The article introduces a new international Treaty on Intellectual Property, Genetic Resources and Traditional Knowledge Associated with Genetic Resources, which was adopted on 24 May 2024 at WIPO. It aims to increase the transparency and quality of the patent system and to prevent patents from being erroneously granted for inventions that are not new and do not involve inventive step with respect to genetic resources (GR) and traditional knowledge associated with genetic resources (ATK) through the obligation to disclose information on the origin of GR and ATK in patent applications. This mechanism is intended to provide legal certainty and minimize administrative burden, while allowing for sanctions for non-compliance with the disclosure requirement, but without affecting the validity of patents, except in cases of fraudulent intent.

Keywords: WIPO, WIPO treaties, intellectual property, genetic resources, traditional knowledge

Artificial Intelligence in Industrial Rights Information Systems

The article introduces the use of artificial intelligence tools in industrial rights information systems, providing information on basic terms and an overview of selected areas of artificial intelligence, including machine learning, neural networks or natural language processing. The main part then focuses on specific applications of AI tools in the field of industrial property information systems, in particular for automatic classification of patent documents, evaluation of patent applications, analysis of image data in the field of patents and trademarks, machine translations, as well as conversational tools for users of these information systems, which are already implemented by a number of national and regional industrial property offices.

Keywords: artificial intelligence, AI tools, industrial property rights, information systems, databases, machine translations

Regulation on Artificial Intelligence in the Context of Copyright

The article discusses the EU Regulation on artificial intelligence, which came into force on 1 August 2024, where the author focuses on the issue of copyright. In this context, the author particularly highlights the issues of AI training models using large data sets, which are often subject to copyright protection. The aim of the regulation is to support innovation and the introduction of reliable AI. The Commission has chosen a method of minimum regulation based on risk classification. It provides copyright holders with guarantees and tools to protect their rights against infringements. On the other hand, it imposes new obligations on AI developers that correspond to these guarantees.

Keywords: Artificial Intelligence, AI tools, Regulation on Artificial Intelligence, copyright, data mining

Pokyny pro autory

Časopis Duševní vlastnictví zveřejňuje články týkající se především průmyslového a jiného duševního vlastnictví.

Za věcný obsah příspěvků odpovídá autor a jeho názory se nemusí ztotožňovat s názory vydavatele. Autor dále odpovídá za to, že příspěvek předaný redakci ani jakákoliv jeho část včetně příloh neporušuje práva třetích osob ani žádné předpisy, zejména autorská práva dle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Autorům pro informaci sdělujeme, že Úřad průmyslového vlastnictví poskytl společnostem Wolters Kluwer, a.s., C. H. Beck, s.r.o., a Atlas consulting, s.r.o., souhlas k zařazení vybraných článků z časopisu Duševní vlastnictví do systémů ASPI, Beck-online, Codexis a na webový portál www.pravniprostor.cz, a to v celém rozsahu nebo ve zkrácené podobě. Předpokladem k zařazení článku do těchto systémů je souhlas autora vyjádřený prostřednictvím e-mailu.

Textové části rukopisu zpracované v českém jazyce s diakritikou zasílejte redakci elektronicky na e-mailovou adresu redakce@upv.gov.cz ve formátech RTF, DOC, DOCX (tj. vytvořené editorem MS WORD). Text neformátujte ani nijak graficky neupravujte, neboť grafická úprava bude provedena jednotně. Nepoužívejte funkci dělení slov – text se při zlomu nakonec rozdělí úplně jinak. Tučné písmo, kurzíva či podtržení v textu budou zachovány. K textu článku přiložte klíčová slova a resumé v češtině (cca 600 znaků). Resumé zahrnuje název článku, jméno autora a výstižnou charakteristiku obsahu článku.

Články by měly splňovat požadavky na odborné publikace, tzn., že by měly být mj. i vhodně strukturovány. Poznámkový aparát k textu (tj. především odkazy na citované zdroje nebo vysvětlení či komentáře) uvádějte pod čarou pomocí funkce Vložit poznámku pod čarou (MS WORD). Každá poznámka začíná velkým písmenem a končí tečkou. Na konec textu uveďte seznam použitých pramenů a literatury (nečíslovaný a v abecedním pořadí). Pro citace a bibliografické záznamy používejte ČSN ISO 690:2011.

Obrazové přílohy, tabulky a grafy nekládejte přímo do textu. Připojte je ke zprávě jako samostatnou přílohu ve formátech JPG (JPEG), PNG nebo PDF s uvedením zdroje. V textu označte

místo, kam zamýšlíte tyto přílohy vložit. Uvádějte u nich zdroje a obsahový popis.

Redakce si vyhrazuje právo na jazykové a technické úpravy textů. Došlé příspěvky, kromě krátkých informací a oznámení, podléhají posouzení, které provádějí členové redakční rady časopisu. Členové redakční rady samostatně posuzují, zda příspěvky spadají do oblasti průmyslového či jiného duševního vlastnictví a splňují základní požadavky kladené na odborný text. Mohou autorovi doporučit provedení jazykových, formálních i obsahových úprav. Na základě vyjádření připomínek a po jejich projednání na redakční radě připraví redakce ze schválených příspěvků příslušné číslo časopisu do tisku. Konečné rozhodnutí o přijetí, či zamítnutí příspěvků činí ve všech případech redakční rada. Po zalomení a přípravě textu do tisku má autor právo na provedení autorské korektury.

Recenzované články

Článek je též možné publikovat jako recenzovaný. Takový článek musí splňovat standardní parametry a náležitosti vědecké práce – musí obsahovat Úvod jako samostatnou část textu, v němž autor vymezí cíl stati, popř. i výzkumné otázky a metody, jimiž stat zpracoval. V textu článku musí řádně citovat z odborné literatury, popř. i judikatury a právních předpisů. Závěr musí tvořit samostatnou část textu, v níž shrne dosažené nové poznatky. Recenzovaný článek povinně podléhá oboustranně (z hlediska recenzentů i autora) anonymnímu recenznímu řízení dvou nezávislých recenzentů. S recenzemi je autor redaktorem následně seznámen a pokud obsahují výzvy recenzenta k nutným úpravám, autor je co nejdříve zapracuje. Jde-li pouze o doporučení recenzenta, autor je zvaží. Následně proběhne posouzení obou recenzí i autorem upraveného textu článku, popř. jeho vyjádření k recenzím, členy redakční rady. Na základě vyjádření posuzovatelů je po jednání redakční rady autorovi sděleno, zda je text přijat ke zveřejnění jako článek recenzovaný. Konečné rozhodnutí o přijetí, úpravě či zamítnutí recenzovaného článku činí ve všech případech redakční rada.

Časopis vychází čtvrtletně, 15. den v měsících březen, červen, září a prosinec. Uzávěrka čísla je vždy 1. den předchozího měsíce, tj. 1. února, 1. května, 1. srpna a 1. listopadu. V případě zájmu autora o publikování recenzovaného článku je uzávěrka vždy o dva měsíce dřív. Články uveřejněné v časopise jsou honorovány.

O ÚŘADU PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Úřad průmyslového vlastnictví je ústředním orgánem státní správy České republiky na ochranu průmyslového vlastnictví. Jeho historie sahá až do roku 1919, kdy byl zákonem č. 305/1919 Sb., ze dne 27. května 1919, jenž se týká prozatímních opatření na ochranu vynálezů, zřízen patentní úřad se sídlem v Praze.

Úřad průmyslového vlastnictví plní zejména funkci národního patentového a známkového úřadu. Mezi jeho základní funkce patří:

- rozhodování v rámci správního řízení o poskytování ochrany na vynálezy, užité a průmyslové vzory, ochranné známky, zeměpisná označení a označení původu výrobků a vedení příslušných rejstříků o těchto předmětech průmyslových práv
- vykonávání činnosti podle předpisů o patentových zástupcích
- zpřístupňování informací o světové patentové literatuře
- zabezpečení plnění závazků z mezinárodních smluv z oblasti průmyslového vlastnictví, jichž je Česká republika členem
- aktivní spolupráce s jinými orgány státní správy při prosazování průmyslových práv
- spolupráce s mezinárodními organizacemi a národními úřady jednotlivých států na poli průmyslového vlastnictví.

105 let

ÚŘAD
PRŮMYSLOVÉHO
VLASTNICTVÍ

1919–2024

Antonína Čermáka 2a
160 68 Praha 6-Bubeneč
IČO: 48135097
datová schránka: ix6aa38

220 383 111 ústředna
220 383 129 studovna pro veřejnost
220 383 120 informační centrum
objednavky@upv.gov.cz, posta@upv.gov.cz,
helpdesk@upv.gov.cz, studovna@upv.gov.cz

upv.gov.cz